

Makteliten

– reglerar inte sig själva

En studie av inkomstutvecklingen för makteliten perioden 1950–2015 och en studie av den företags-interna lönekvoten mellan direktörer och anställda på svenska storföretag

Denna rapport redovisar maktelitens inkomstutveckling under åren 1950–2015 i relation till den genomsnittliga lönen för en industriarbetare. Detta är den sjuttonde rapporten i LOs serie om den svenska makteliten.

Årets rapport om maktelitens inkomstutveckling är skriven av Jeanette Bergström och Anna Almqvist. Studien om de företagsinterna lönekvoterna på svenska storföretag (kapitel 5) är skriven av Anders Eld, frilansande skribent.

På omslaget:

Veronica Friberg, 39 år, IF Metall, montör/motorprövare vid
Yttre montering (VED), Volvo Car Corporation, Skövde

© Landsorganisationen i Sverige 2017

Omslagsfoto: Lars Forsstedt

Grafisk form: LO

Produktion och tryck: Bantorget Grafiska AB, Stockholm 2017

ISBN 978-91-566-3221-1

LO 17.02 1 000

Innehåll

Sammanfattning	6
1. Den svenska maktelitens inkomster 1950–2015	9
1.1 Inledning	9
1.2 Metod	9
1.3 Maktelitens inkomster 2015	11
1.4 Utvecklingen från år 1950 till 2015	17
2. Hur står det till med jämställdheten?	21
2.1 Könsfördelningen i makteliten	21
2.2 Åldersfördelningen i makteliten	25
3. Inkomstutvecklingen för arbetsmarknadens parter	30
3.1 Den fackliga elitens inkomster	30
3.2 Arbetsgivarrepresentanternas inkomster	30
3.3 LO-ordföranden och Svenskt Näringslivs vd	32
4. Andra sätt att mäta inkomstskillnader	34
4.1 Några vanliga metoder	34
4.2 Ökande inkomstskillnader i Sverige	35
5. Löneskillnaderna inom storföretagen – vdn och de anställda	38
5.1 Ett sätt att öka rättvisan?	39
5.2 Höga och stigande klyftor i USA och Storbritannien	40
5.3 Växande gap i svenska storföretag	43
5.4 Storföretagens direktörer i en alldeles egen division	52
6. Referenser	54
7. Metodbilaga: Om rapportserien, urval och metod	56
7.1 Urval	57
7.2 Datakällor	60
7.3 Referensinkomst – industriarbetarlönen	60
7.4 Sammanräknad inkomst och inkomst av tjänst	61
7.5 Genomsnittsinkomst	63
8. Tabellbilaga: Maktelitens inkomster 1950–2015	65

Tabell- och diagramförteckning

Tabeller

1A-C	Inkomst av tjänst samt sammanräknad inkomst för samtliga urvalsgrupper, 2015	12-14
2	Sammanräknad inkomst inom maktelitens huvudgrupper 1950-2015	20
3A-D	Antal kvinnor respektive män i makteliten, samt sammanräknad inkomst 1950-2015	26-29
4	Inkomsterna för arbetsmarknadens parter i makteliten 1950-2015 (sammanräknad inkomst)	31
5	Vd-lönekvot vid respektive företag, exklusive pensionskostnader	47
6	Vd-lönekvot vid respektive företag, inklusive pensionskostnader	48
7	Genomsnittslönens nivå och förändring på företagsbasis	50
8	Vd-lönens nivå och förändring på företagsbasis	51
9	Rapportserien om maktelitens inkomstutveckling	56
10	De elva urvalsgrupperna i maktelitenundersökningen	58
11	De tre huvudsakliga analysgrupperna i maktelitenundersökningen	60
12	Genomsnittlig årsinkomst i kronor (medelinkomst) i de elva urvalsgrupperna	65
13	De elva urvalsgrupperna uppdelade på kön, åren 1950-2015, antal positioner och sammanräknad inkomst i antal industriarbetarlöner	71
14	Makteliten samtliga positioner, inkomst av tjänst och sammanräknad inkomst 2015 i kronor	77

Diagram

1	Inkomstutvecklingen i maktelitens huvudgrupper 1950–2015 (sammanräknad inkomst)	7
2	Sammanräknad inkomst för maktelitens urvalsgrupper 2013–2015	15
3	Inkomsterna i maktelitens huvudgrupper 2015	16
4	Inkomstutvecklingen i maktelitens huvudgrupper 1950–2015 (sammanräknad inkomst)	18
5	Inkomstutvecklingen i demokratiska och byråkratiska eliten 1950–2015 (sammanräknad inkomst)	19
6	Andel kvinnor i maktelitens tre huvudgrupper 1950–2015	22
7	Sammanräknad inkomst för män och kvinnor i maktelitens huvudgrupper, 2015	23
8	Sammanräknad inkomst för män och kvinnor i maktelitens urvalsgrupper, 2015	24
9	Inkomstutvecklingen i makteliten för män och kvinnor 1950–2015 (sammanräknad inkomst)	25
10	Inkomstutvecklingen för arbetsmarknadens parter i makteliten 1950–2015 (sammanräknad inkomst)	32
11	Inkomstutvecklingen för ordförande i LO och vd i Svenskt Näringsliv, 1950–2015 (sammanräknad inkomst)	33
12	Inkomstjämligheten mätt som topp en procents inkomstandel samt maktelitens inkomster i antal industriarbetarlöner	36
13	Inkomstjämligheten mätt med Gini-koefficient för faktorinkomst respektive disponibel inkomst, 1975–2015	37
14	Kvoten mellan den verkställande direktörens lön och genomsnittslönen på företaget, genomsnitt för Sveriges 25 största publika eller statliga aktiebolag	44
15	Vd-lönekvot hos företag med över/under 30 000 anställda, genomsnitt baserat på medelantal anställda i koncernen, genomsnitt per år under perioden 2002–2015	45
16	Förändring av genomsnittslön och vd-löner, genomsnitt för Sveriges 25 största publika och statliga aktiebolag	49
17	Maktelitens inkomst av tjänst respektive sammanräknad inkomst 1950–2015	62

Sammanfattning

I DENNA RAPPORT studeras inkomstutveckling mellan 1950–2015 för en grupp som vi benämnt makteliten – knappt 200 personer på höga positioner inom näringsliv, politik, ekonomi och andra viktiga samhällsområden. Syftet är att synliggöra skillnaderna mellan vanliga löntagares och denna elits inkomster. Vår utgångspunkt är att det har betydelse om makteliten har långt högre inkomster än de människor som påverkas av deras beslut.

De historiskt stora inkomstskillnaderna består

Maktelitens genomsnittliga inkomster före skatt motsvarade 18,7 industriarbetarlöner 2015, den största skillnaden som uppmätts sedan undersökningens startår. År 1950, denna undersökningens första år, var maktelitens genomsnittliga inkomst motsvarande 11,1 industriarbetarlöner. 1980 var skillnaden i inkomster mellan maktelit och industriarbetare som minst, maktelitens genomsnittliga inkomst motsvarade då 4,9 industriarbetarlöner. Maktelitens relativa inkomster har ökat stadigt sedan 2012; 2013 motsvarade de i genomsnitt 17,4 industriarbetarlöner och 2014 motsvarade de 18,3 industriarbetarlöner.

Den inkomst som vi mäter för makteliten är den sammanräknade inkomsten bestående av arbetsinkomst samt inkomster från kapital och näringsverksamhet. År 2015 var den genomsnittliga sammanräknade inkomsten före skatt i makteliten 6,57 miljoner kronor, att jämföra med en genomsnittlig industriarbetarlön på 351 741 kronor. Per månad innebär det en genomsnittlig inkomst i makteliten på 542 046 kronor respektive en genomsnittlig industriarbetarlön på 29 022 kronor.

Den ekonomiska eliten tjänar mest

I rapporten analyseras inkomstutvecklingen för tre undergrupper inom makteliten – den ekonomiska, den demokratiska och den byråkratiska eliten. Skillnaderna i genomsnittlig inkomst mellan de tre grupperna är stora. Av de tre grupperna är det framför allt den ekonomiska eliten, vilken omfattar 50 verkställande direktörer på svenska storföretag, som

Inkomstutvecklingen i maktelitens huvudgrupper 1950–2015 (sammanräknad inkomst) Antal industriarbetarlöner

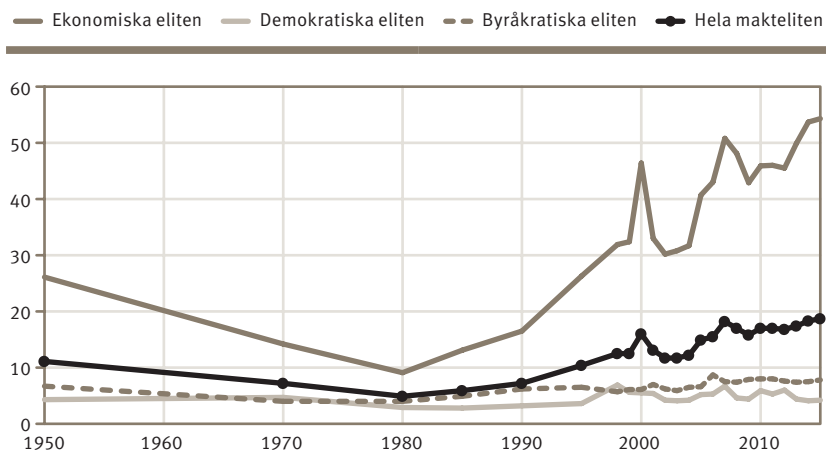

Diagram 1

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

har ökat sina inkomster i förhållande till industriarbetarlönen de senaste årtiondena. År 2015 hade de 50 direktörerna som ingår i urvalet en högre relativinkomst än någonsin tidigare, i genomsnitt en inkomst på motsvarande 54,3 industriarbetarlöner. Detta är en ökning från 2014 då den relativa inkomsten för denna grupp motsvarade 53,7 industriarbetarlöner.

De andra två elitgrupperna har betydligt lägre genomsnittsinkomster. Undergruppen vi kallar den demokratiska eliten – de folk- och förtroendevalda i vår undersökning – hade i genomsnitt en inkomst på motsvarande 4,2 industriarbetarlöner 2015. Detta är en liten ökning från 2014 då den genomsnittliga relativinkomsten i denna grupp var 4,1 industriarbetarlöner. Den högsta relativinkomsten hade denna grupp 2007 då personerna i gruppen hade en genomsnittsinkomst på motsvarande 6,7 industriarbetarlöner. Som lägst var denna grupps relativinkomster 1985, när de i genomsnitt var motsvarande 2,8 industriarbetarlöner.

Den byråkratiska elitgruppen – främst högt uppsatta tjänstemän i offentlig sektor – hade i genomsnitt motsvarande 7,8 industriarbetarlöner i inkomst 2015; en ökning från 2014 då samma siffra var 7,5 industriarbetarlöner. Störst var inkomstkvoten mellan genomsnittet i den

byråkratiska eliten och industriarbetarlönen år 2006 då den var 8,7. Som minst var skillnaden 1970 och 1980 då gruppens genomsnittliga inkomst motsvarade 4 industriarbetarlöner.

Makteliten domineras av män

30,5 procent av positionerna i makteliten innehades 2015 av kvinnor. Skillnaderna är dock stora mellan de tre undergrupperna i undersökningen. Jämställdheten går framför allt mycket långsamt framåt i den grupp vi kallar den ekonomiska makteliten. Före år 2000 fanns inte någon kvinna i denna grupp och 2015 är enbart två av de 50 ledande direktörerna från näringslivet i vår undersökning kvinnor. Som mest har det under undersökningsperioden varit tre kvinnor i gruppen. 2015 var andelen kvinnor i den demokratiska eliten 45 procent. Detta är den största andelen någonsin. Även i den byråkratiska eliten har andelen kvinnor ökat relativt stadigt under de senaste decennierna. 2015 var andelen kvinnor i gruppen 36 procent.

Samtidigt som antalet kvinnor inom makteliten ökat över tid så fortsätter männens inkomster att vara betydligt högre än kvinnornas i gruppen. År 2015 var medelinkomsten för kvinnorna i makteliten 28,5 procent av männens inkomster. Att kvinnornas genomsnittsinkomst var avsevärt lägre än männens beror till stor del på att antalet kvinnor är mycket litet i den bäst betalda undergruppen – den ekonomiska eliten.

Stora skillnader även inom storföretagen

I denna rapport fördjupas även analysen av skillnaden mellan näringslivseliten och vanliga löntagare genom en jämförelse mellan ersättningen till vdn och genomsnittslönen på företaget som hen leder, för de 25 största svenska aktiebolagen. Detta efter en modell för årsredovisningsrapportering som håller på att utvecklas i bland annat USA och Storbritannien.

Kartläggningen visar att det skett en trendmässig ökning av denna så kallade vd-lönekvot i svenska storföretag sedan början av 2000-talet. En vd på de aktuella bolagen hade 2002 i genomsnitt en ersättning som var 31 gånger större än genomsnittslönen bland övriga anställda i bolaget, tretton år senare hade detta gap växt till 46 gånger mer. Framförallt drivs utvecklingen och nivåerna på vd-lönekvoten av ersättningarna till vdarna på bolagen med störst antal anställda.

1. Den svenska maktelitens inkomster 1950–2015

1.1 Inledning

Den krets anställda som har de högsta befattningarna inom näringsliv, politik, ekonomi och andra viktiga samhällsområden återfinns inte som en egen grupp i den offentliga lönestatistiken. Vi vill synliggöra skillnaderna mellan vanliga löntagares och elitens inkomster.

Vår utgångspunkt är att det har betydelse om makteliten har långt högre inkomster än de människor som påverkas av deras beslut. Det säger också något viktigt om vårt samhälle om skillnaderna trendmässigt ökar eller minskar.

I denna rapport redovisas maktelitens inkomstutveckling under åren 1950–2015 och jämförs med industriarbetarlönens utveckling under samma period. Metoden gör det möjligt att följa hur relationen mellan industriarbetare och den grupp som vi har definierat som makteliten i samhället har förändrats över en tidsperiod på över sextio år.

1.2 Metod

Här redogörs kort för metoden i denna rapportserie. Metoden och urvalet av studerade positioner har i möjligaste mån hållits konstant i LOs alla sjutton rapporter om maktelitens inkomster och över den studerade perioden 1950–2015. Detta för att möjliggöra jämförelser över tid.

En utförlig redogörelse för positioner, urval och metod för hela rapportserien finns i rapportens metodbilaga.

Vilka ingår i makteliten?

Vi gör en granskning av sammanlagt 197 positioner i näringslivet, politiken och samhället i övrigt. Från början hade vi 200 positioner men några positioner i gruppen arbetsmarknadens parter har försvunnit genom sammanslagningar.

Makteliten – den grupp av positioner eller befattningar som vi anser har störst makt och inflytande över det svenska samhället – har valts ut utifrån elva maktgrupper:

- Näringslivets verkställande direktörer.
- Politiker och höga tjänstemän i regering och riksdag.
- Representanter för arbetsmarknadens parter.
- Generaldirektörer och verkställande direktörer i statliga myndigheter och bolag.
- Politiker och höga tjänstemän i de 10 största kommunerna.
- Chefer i kommunala bolag i de tre största städerna.
- Representanter för det traditionella "överhettssamhället" det vill säga hovet, domstolarna, kyrkan, militären och utrikesförvaltningen.
- Mediachefer/redaktörer och journalister.
- Representanter för universitets- och forskarvärlden.
- Chefsekonomer inom näringslivet och hos arbetsmarknadens parter.
- Representanter för folkrörelseorganisationerna.

All inkomst – inte enbart lön

I denna rapport studeras maktelitens hela inkomster, inte enbart lön. Många höga positioner medför sidouppdrag som också ger inkomster, till exempel styrelseuppdrag. De totala inkomsterna ger därför en bättre bild av den faktiska ekonomiska situation som positionen ger än vad själva lönen gör. Det är också denna inkomst vi kan få uppgifter om från Skatteverket. De siffror som redovisas i rapporten gäller därför (när inget annat anges) de sammanlagda inkomsterna för den person som innehar en särskild position under granskningsåret, inte endast grundlönen för positionen i sig.

För alla positioner redovisas även två inkomstmått före skatt – inkomst av tjänst och sammanräknad inkomst (se tabell 1 samt tabellbilagan). I den senare inkomsten ingår även avkastning på kapital och inkomster/avdrag för näringsverksamhet. Generellt (om annat ej anges) görs jämförelserna med industriarbetarlönen i denna rapport utifrån den sammanräknade inkomsten före skatt. Välbetalda positioner innebär ofta att innehavaren med tiden kan bygga upp en förmögenhet som genererar kapitalinkomster eller inkomster av näringsverksamhet. Därför anser vi att det ger en mer rättvisande bild av den ekonomiska situationen om vi utgår från den sammanräknade inkomsten för makteliten, istället för enbart inkomst av tjänst (se diskussion i metodbilagan).

Industriarbetarlönen

Ambitionen i denna rapportserie är att studera inkomstutvecklingen för samhällets maktelit. I rapporten jämförs gruppens inkomster med den genomsnittliga industriarbetarlönen. Skälet till att vi valt just industriarbetarlönen som jämförelse är att denna lön finns redovisad i den offentliga lönestatistiken under hela undersökningsperioden. Valet av industriarbetarlönen som referenspunkt, snarare än lönen för någon annan löntagargrupp, möjliggör därmed att utvecklingen över lång tid kan studeras. För år 2015 var den genomsnittliga industriarbetarlönen 351 741 kronor om året (eller 29 022 kronor i månaden).

1.3 Maktelitens inkomster 2015

Den genomsnittliga inkomsten för hela makteliten, såsom vi definierat den, var 18,7 gånger större än en industriarbetarlön år 2015. Det innebär att en genomsnittlig sammanräknad inkomst före skatt för denna grupp var drygt 6,57 miljoner kronor. Men det finns stora skillnader inom makteliten, mellan de olika urvalsgrupperna (tabell 1 och diagram 2).

Näringslivet leder stort

I näringslivsgruppen, bestående av 50 verkställande direktörer i de största bolagen, inom sju branscher i Sverige, är den genomsnittliga inkomsten drygt 19 miljoner kronor, vilket motsvarar 54,3 industriarbetarlöner. I vårt material ingår tre vdar med ovanligt höga inkomster även för gruppen ifråga (motsvarande 287, 409 respektive 1 201 industriarbetarlöner). Dessa inkomster har i sammanräkningen satts till motsvarande 200 industriarbetarlöner.¹

Statliga bolag tar upp kampen

Som nummer två i denna inkomstliga kommer 2015 gruppen generaldirektörer för myndigheter och vdar i statliga bolag (10 positioner) med en genomsnittlig inkomst på 18,4 industriarbetarlöner. Gruppens genomsnitt lyfts av de höga inkomsterna hos de verkställande direktörerna i Telia Company (43 industriarbetarlöner), Vattenfall (48) och PostNord

¹ Se metodbilaga för uträkningsmetoder. Om ovan nämnda maxgräns inte hade använts skulle genomsnittet för direktörerna ha blivit inkomster som är 80,2 gånger större än en industriarbetarlön.

Inkomst av tjänst samt sammanräknad inkomst för samtliga urvalsgrupper, 2015 Antal industriarbetarlöner

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
MÄN OCH KVINNOR			
Näringslivet	50	46,3	54,3
Regering/riksdag	22	3,9	4,4
Arbetsmarknadens parter	25	6,0	6,1
Statlig verksamhet	10	17,6	18,4
Kommuner	20	3,5	3,5
Kommunala bolag	12	4,0	4,0
Överhettssamhället	11	3,6	9,6
Universitet /forskarvärlden	10	3,8	3,9
Media	16	7,4	7,7
Ekonomer	10	9,0	9,7
Folkrörelseorganisationer	11	4,3	4,7
Alla	197	16,1	18,7

Tabell 1a

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

(26). Om dessa tre positioner exkluderas skulle genomsnittsinkomsten i gruppen vara 9,6 industriarbetarlöner. Sedan bolagiseringen av statliga myndigheter inleddes i början på 1990-talet har lönerna för de högsta cheferna i dessa verksamheter allt mer anpassat sig till det privata näringslivets nivåer.

Inte så pjåkigt i resten av eliten

Den tredje högsta genomsnittsinkomsten bland urvalsgrupperna har ekonomgruppen som består av chefsekonomer hos tre stora banker och hos fem av arbetsmarknadens parter, samt chefen för Stockholmsbörsen (en del av Nasdaq OMX) och generaldirektören för Finansinspektionen (10 positioner). Dessa har i genomsnitt en inkomst på motsvarande 9,7 industriarbetarlöner. Snittet dras upp av chefen för Stockholmsbörsen, som har en inkomst motsvarande 35 industriarbetarlöner. Skulle denna position exkluderas skulle den genomsnittliga inkomsten i gruppen motsvara 6,9 industriarbetarlöner.

Inkomst av tjänst samt sammanräknad inkomst för männen inom samtliga urvalsgrupper, 2015 Antal industriarbetarlöner

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
MÄN			
Näringslivet	48	46,0	54,0
Regering/riksdag	11	4,0	3,9
Arbetsmarknadens parter	14	6,2	6,4
Statlig verksamhet	6	22,5	23,7
Kommuner	11	3,8	3,8
Kommunala bolag	7	4,2	4,3
Överhettssamhället	7	3,5	12,9
Universitet /forskarvärlden	5	4,0	4,0
Media	12	7,9	8,2
Ekonomer	8	9,8	10,2
Folkrörelseorganisationer	8	4,7	5,3
Alla	137	20,4	23,9

Tabell 1b

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Fjärdeplatsen innehas av det traditionella överhettssamhället, det vill säga hovet, domstolarna, kyrkan, militären och utrikesförvaltningen (11 positioner). Denna urvalsgrupp hade genomsnittliga inkomster som motsvarade 9,6 gånger en industriarbetarlön. Om kungens inkomst² skulle exkluderas skulle genomsnittet i gruppen motsvara 4 industriarbetarlöner.

Därefter kommer gruppen som består av chefer inom media/redaktörer och journalister (16 positioner). Denna grupp hade 2015 en genomsnittlig inkomst motsvarande 7,7 industriarbetarlöner. Inkomsterna för innehavarna av två av positionerna – cheferna på Aftonbladet och TV4 – är avsevärt högre än genomsnittet i gruppen. Dess personer hade inkomst på motsvarande 20 respektive 27 industriarbetarlöner. Skulle dessa positioner inte ingå i urvalsgruppen skulle genomsnittet ha varit motsvarande 5,4 industriarbetarlöner.

² Det finns för kungen ingen inkomst av tjänst, endast kapitalinkomst.

Inkomst av tjänst samt sammanräknad inkomst för kvinnorna inom samtliga urvalsgrupper, 2015 Antal industriarbetarlöner

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
KVINNOR			
Näringslivet	2	52,1	59,6
Regering/riksdag	11	3,8	4,9
Arbetsmarknadens parter	11	5,7	5,6
Statlig verksamhet	4	10,1	10,5
Kommuner	9	3,2	3,1
Kommunala bolag	5	3,7	3,7
Överhetssamhället	4	3,8	3,9
Universitet /forskarvärlden	5	3,7	3,8
Media	4	6,0	6,0
Ekonomer	2	5,7	7,6
Folkrörelseorganisationer	3	3,2	3,1
Alla	60	6,2	6,8

Tabell 1c

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Gruppen som består av arbetsmarknadens parter representanter (25 positioner) hade en genomsnittlig inkomst som var 6,1 gånger högre än industriarbetarlöner. Svenskt Näringslivs vd och Teknikföretagens vd har avsevärt högre inkomster än resterande delar av gruppen (motsvarande 22 respektive 21 industriarbetarlöner). Om dessa positioner skulle exkluderas skulle genomsnittet för urvalsgruppen istället ha varit motsvarande 4,7 industriarbetarlöner.

Den grupp som består av representanter/ledare för folkrörelseorganisationerna (11 positioner) hade i genomsnitt en inkomst som var 4,7 gånger större än industriarbetarlöner. I denna grupp finns två positioner som avviker uppåt – KFs koncernchef och LRFs vd – med inkomster motsvarande 12,9 respektive 7,8 industriarbetarlöner. Skulle vi räkna bort dessa inkomster skulle genomsnittet bli 3,5 industriarbetarlöner.

Politiker och höga tjänstemän, flera från regering och riksdag (22 positioner) hade en genomsnittlig inkomst på motsvarande 4,4 industriarbetarlöner. Arbetsmarknadsministern hade stora kapitalinkomster 2015

Sammanräknad inkomst för maktelitens urvalsgrupper 2013–2015

Antal industriarbetarlöner

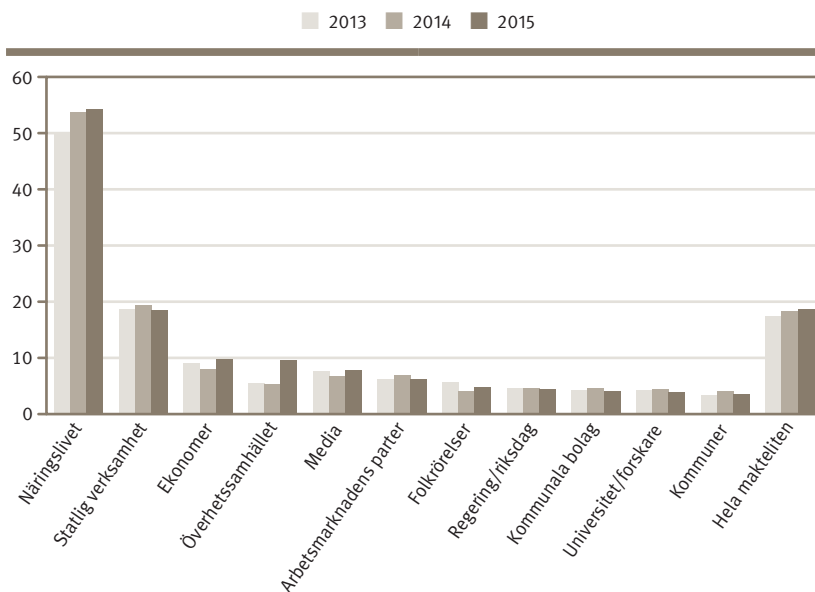

Diagram 2

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

och hade som ett resultat en total inkomst på motsvarande 16,6 industriarbetarlöner. Skulle denna position exkluderas skulle genomsnittet för gruppen vara 3,8 industriarbetarlöner.

Makteliten som leder 12 kommunala bolag hade genomsnittliga inkomster på motsvarande 4 industriarbetarlöner, 10 högst uppsatta positioner inom universitet/forskarvärlden hade genomsnittliga inkomster motsvarande 3,9 industriarbetarlöner och de 20 högst uppsatta positionerna i de tio största kommunerna (tjänstemän och folkvalda) hade inkomster som motsvarade 3,5 industriarbetarlöner i genomsnitt.

En jämförelse mellan ekonomisk, demokratisk och byråkratisk elit

I var och en av de elva urvalsgrupperna ingår det för få personer för att det ska gå att dra några större slutsatser kring inkomstutvecklingen över tid i respektive grupp. Flera grupper består bara av sammanlagt tio positioner.

Inkomsterna i maktelitens huvudgrupper 2015

Antal industriarbetarlöner

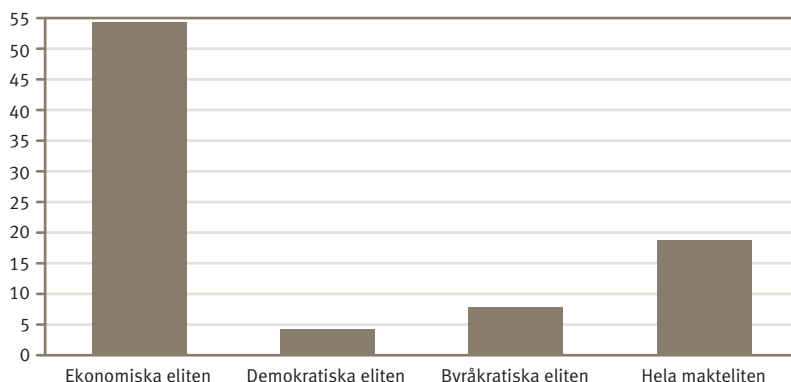

Diagram 3

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

För att möjliggöra bredare jämförelser har vi skapat tre större analysgrupper. Den första gruppen, som vi kallar den *ekonomiska* eliten, består av representanter för näringslivet (50 personer). Detta är samma grupp som urvalsgruppen kallad "näringslivet". Den andra gruppen, den *demokratiska* eliten, består av folk- och förtroendevalda (51 personer). Övriga (96 personer) ingår i en grupp som vi valt att kalla den *byråkratiska* eliten – det vill säga högt uppsatta tjänstemän med mycket makt i samhället. Här finns de statliga och kommunala cheferna, överhetssamhället, media, universitetet, ekonomerna, cirka hälften av gruppen arbetsmarknadens parter och några (ej folkvalda) positioner från urvalsgruppen regering/riksdag.

Diagram 3 visar den genomsnittliga sammanräknade inkomst för 2015 i de tre analysgrupperna, uttryckt i antal industriarbetarlöner.

Den ekonomiska eliten hade en genomsnittlig inkomst motsvarande drygt 54,3 industriarbetarlöner 2015. De två övriga grupperna hade betydligt lägre inkomster. Den byråkratiska eliten hade en genomsnittlig sammanräknad inkomst på motsvarande 7,8 industriarbetarlöner och den demokratiska eliten 4,2 industriarbetarlöner.

I vad vi kallar den byråkratiska (tjänstemanna-)eliten är det nio positioner som utmärker sig genom att de har avsevärt högre samman-

räknade inkomster än personerna i resten av gruppen. Det är Kungen (motsvarande 66 industriarbetarlöner), Vattenfalls vd (48), Telia Companys vd (43), Stockholmsbörsens vd (35), TV4s vd (27), PostNords vd (26), Svenskt Näringslivs vd (22), Teknikföretagens vd (21) och Aftonbladets chefredaktör (20). Om dessa nio positioner skulle exkluderas från gruppen skulle genomsnittsinkomsten bli 5,1 i stället för 7,8 industriarbetarlöner.

I den grupp vi kallar den demokratiska (folk- och förtroendevalda) eliten motsvarar den genomsnittliga inkomsten 4,2 industriarbetarlöner. I denna grupp utmärker sig tre positioner genom att de har avsevärt högre sammanräknade inkomster än personerna i resten av gruppen: Arbetsmarknadsministern som hade en sammanräknad inkomst på motsvarande 17 industriarbetarlöner 2015 (ett resultat av höga kapitalinkomster), Svenskt Näringslivs ordförande (motsvarande 13 industriarbetarlöner) samt KFs vd (13). Genomsnittet för gruppen om dessa personer inte skulle ingå hade varit motsvarande 3,6 industriarbetarlöner.

1.4 Utvecklingen från år 1950 till 2015

Skillnaden mellan maktelitens genomsnittliga inkomster och industriarbetarlönen har varierat stort under den tidsperiod som vi studerat. Diagram 4 visar utvecklingen för de tre grupperna från år 1950 och fram till 2015.

För samtliga positioner i makteliten motsvarade den genomsnittliga sammanräknade inkomsten 11 industriarbetarlöner år 1950. 1980 var samma genomsnitt som lägst – 5 gånger en industriarbetarlön. År 1995 var makteliten åter tillbaka på ungefär samma nivå som för år 1950. År 2015 hade maktelitens medlemmar i genomsnitt en sammanräknad inkomst på motsvarande 18,7 industriarbetarlöner.³

Kraftig inkomstökning i den ekonomiska eliten

Den ekonomiska eliten hade år 1950 en inkomst som var 26 gånger större än en industriarbetares lön. Mellan 1950 och 1980 så minskade dock dessa relativinkomster och skillnaden var som lägst år 1980. Detta år motsvarade inkomsterna i denna grupp 9 industriarbetarlöner. Under

³ Under perioden 1950-1995 har vi endast data för åren 1950, -70, -80, -85, -90, -95.

Inkomstutvecklingen i maktelitens huvudgrupper 1950–2015 (sammanräknad inkomst) Antal industriarbetarlöner

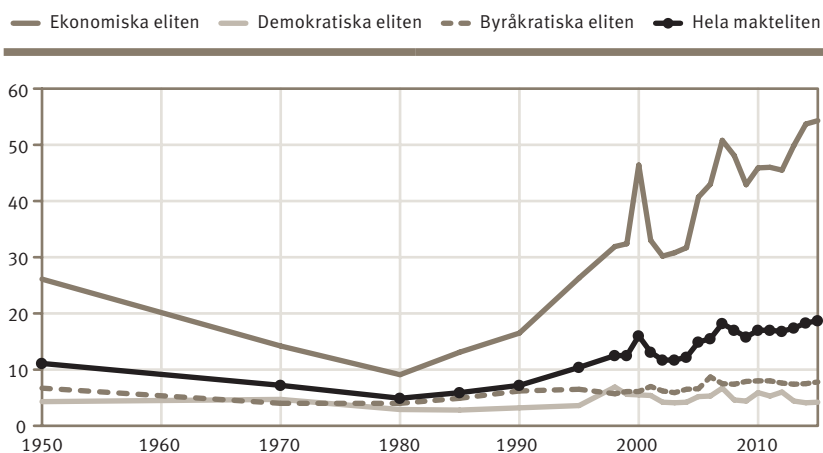

Diagram 4

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

denna period, i början på 1980-talet, var inkomstskillnaderna som minst i Sverige, mätt även med andra mått. Under 1980-talet började skillnaden öka igen, för att år 1995 vara tillbaka på 1950 års nivå.

Under några år i början av 2000-talet framstod det som att skillnaderna mellan en vanlig löntagare och den ekonomiska eliten hade kulminerat år 2000. Detta år motsvarade den genomsnittliga inkomsten i den ekonomiska eliten 46 industriarbetarlöner. Denna höga siffra överträffades dock senare av inkomstnoteringarna i näringslivet för åren 2007 och 2008 med 48 respektive 51 industriarbetarlöner. År 2014 noterades en ny rekordnivå med 53,7 industriarbetarlöner, i årets undersökning och innevarande undersökningsår ökar klyftan ytterligare något och de sammanräknade genomsnittliga inkomsterna i den ekonomiska eliten är nu drygt 54,3 industriarbetarlöner.

Mindre dramatisk utveckling i resten av makteliten

I diagram 5 visas relativinkomstutvecklingen för den demokratiska och den byråkratiska eliten. Den demokratiska eliten hade år 1950 en sam-

Inkomstutvecklingen i demokratiska och byråkratiska eliten 1950–2015 (sammanräknad inkomst) Antal industriarbetarlöner

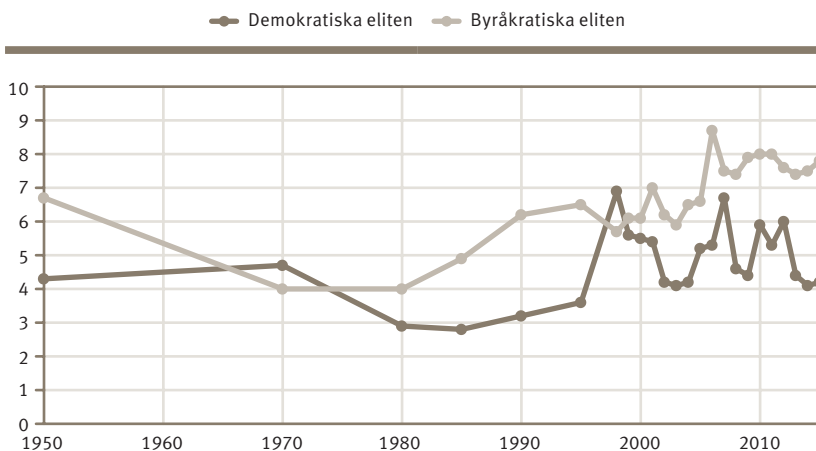

Diagram 5

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

manräknad genomsnittlig inkomst motsvarande drygt 4 industriarbetarlöner. Från denna nivå skedde en nedgång till som lägst knappt 3 industriarbetarlöner år 1980. Någon gång efter år 1985 började även inkomsterna i denna grupp att öka snabbare än industriarbetarnas och år 1998 var relationen ungefär 7 till 1. Under 2000-talet har den demokratiska elitens relativa inkomster varierat stort utan tydlig långsiktig trend. Som störst var de 2007 då den sammanräknade genomsnittliga inkomsten i gruppen var 6,7 industriarbetarlöner. De senaste två mätningarna har visat på historiskt sett jämförelsevis låga relativa inkomster i gruppen: motsvarande 4,1 industriarbetarlöner år 2014 och 4,2 år 2015.

Inkomsterna i den byråkratiska eliten motsvarade startåret 1950 nästan 7 industriarbetarlöner. Utvecklingen följer samma mönster som för övriga elitgrupper och skillnaderna var sålunda som minst i början av 1980-talet (motsvarande 4 industriarbetarlöner), för att sedan vända uppåt. Sedan dess har gruppens relativa inkomster rört sig trendmässigt uppåt (dock, precis som för övriga grupper, med variation mellan år). År 2015 utgjorde gruppens genomsnittliga inkomst 7,8 industriarbetarlöner.

Sammanräknad inkomst inom maktelitens huvudgrupper 1950–2015 Antal industriarbetarlöner

År	EKONOMISKA ELITEN		DEMOKRATISKA ELITEN		BYRÅKRATISKA ELITEN		HELA MAKTELITEN	
	Antal positioner	Antal industriarbetarlöner	Antal positioner	Antal industriarbetarlöner	Antal positioner	Antal industriarbetarlöner	Antal positioner	Antal industriarbetarlöner
1950	50	26,1	58	4,3	80	6,7	188	11,1
1970	50	14,2	59	4,7	89	4,0	198	7,2
1980	49	9,1	60	2,9	91	4,0	200	4,9
1985	50	13,1	60	2,8	90	4,9	200	5,9
1990	50	16,5	60	3,2	92	6,2	202	7,2
1995	49	26,3	61	3,6	92	6,5	202	10,4
1998	50	31,9	56	6,9	95	5,7	201	12,5
1999	50	32,4	56	5,6	91	6,1	197	12,5
2000	50	46,4	53	5,5	98	6,1	200	16,0
2001	50	33,0	53	5,4	98	7,0	200	13,1
2002	50	30,2	52	4,2	97	6,2	199	11,7
2003	50	30,8	52	4,1	97	5,9	199	11,7
2004	50	31,7	52	4,2	97	6,5	199	12,2
2005	50	40,7	52	5,2	96	6,6	198	14,9
2006	50	43,0	52	5,3	96	8,7	198	15,5
2007	50	50,8	52	6,7	96	7,5	198	18,2
2008	50	48,1	50	4,6	97	7,4	197	17,0
2009	50	42,5	50	4,4	97	7,9	197	15,8
2010	50	45,9	50	5,9	97	8,0	197	17,0
2011	50	46,0	50	5,3	97	8,0	197	17,0
2012	50	45,5	50	6,0	97	7,6	197	16,8
2013	50	49,9	51	4,4	96	7,4	197	17,4
2014	50	53,7	51	4,1	96	7,5	197	18,3
2015	50	54,3	51	4,2	96	7,8	197	18,7

Tabell 2 Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

2. Hur står det till med jämställdheten?

MAKTELITEN ÄR EN EXKLUSIV skara personer. De som innehar positionerna i makteliten skiljer sig från befolkningen i övrigt vad gäller kön och ålder.

2.1 Könsfördelningen i makteliten

Makteliten i vårt samhälle domineras av män. Endast drygt 30 procent eller 60 av 197 maktpositioner i vår undersökning innehas av kvinnor.

Antalet kvinnor i makteliten har ökat ...

Antalet kvinnor har ökat förhållandevis stadigt sedan någon gång på 1970-talet. Både 1950 och 1970 fanns endast en kvinna med i urvalet. 1980 var det sex kvinnor som innehade någon position i makteliten. 1990 hade denna siffra fördubblats.

Den låga andelen kvinnor gör att det är mycket få kvinnor i varje grupp. I den ekonomiska eliten är kvinnor mest underrepresenterade. År 2015 var de endast två stycken (4 procent) och så sent som 2000 fanns inte en enda kvinna med bland de 50 cheferna i näringslivet. Näst sämsta grupp när det kommer till andel kvinnor på toppositioner är ekonomerna, 2 av 10 är kvinnor följt av undergruppen media där 4 av 16 (25 procent) var kvinnor 2015.

Totalt var andelen kvinnor år 2015 störst inom urvalsgruppen universitetet/forskarvärlden samt inom gruppen regering och riksdag där 50 procent av maktelitpositionerna innehas av kvinnor. Även inom urvalsgrupperna kommuner samt arbetsmarknadens parter är andelen kvinnor på de identifierade positionerna förhållandevis hög, 45 respektive 44 procent.

Inom de tre huvudgrupperna är andelen kvinnor som störst i den grupp som vi kallar den demokratiska eliten. 2015 innehades 23 av 51 av dessa positioner av kvinnor (45 procent). I de första mätningarna av vår rapportserie, år 1950 och år 1970, fanns inga kvinnor på någon av positionerna i gruppen. Sedan 1980-talet har dock andelen kvinnor trend-

Andel kvinnor i maktelitens tre huvudgrupper 1950–2015

Procent

— Ekonomiska eliten — Demokratiska eliten - - - Byråkratiska eliten ● Hela makteliten

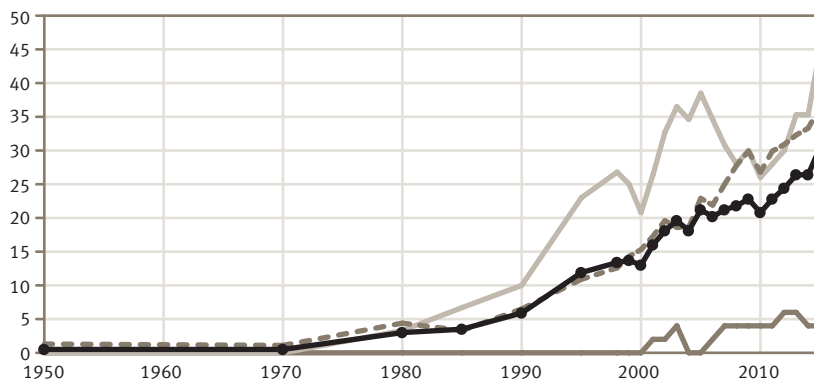

Diagram 6 Källa: Egna beräkningar baserade på årsredovisningar och andra offentliga källor

mässigt ökat, och är i år den största någonsin. Även om ökningen varit trendmässig har ökningen inte varit konstant. Andelen kvinnor i den demokratiska eliten ökade förhållandevis stadigt fram till 2005 och var då 38 procent. Andelen kvinnor sjönk därefter under ett antal år innan den började öka igen 2011.

Även inom den byråkratiska eliten har andelen kvinnor trendmässigt ökat sedan 1970-talet. Så sent som vid millennieskiftet var dock andelen kvinnor i gruppen endast ca 15 procent. 2015 var andelen 36,5 procent.

... men kvinnornas inkomster är betydligt lägre än männens

År 2015 var medelinkomsten för kvinnorna i makteliten 28 procent av männens inkomster. Att kvinnornas genomsnittsinkomst var så mycket lägre än männens beror till absolut största del på att antalet kvinnor är mycket litet i den bäst betalda undergruppen – den ekonomiska eliten. Men det är även inom respektive urvalsgrupp mycket få kvinnor som har högre inkomster än genomsnittet för männen.

I den ekonomiska eliten finns endast två kvinnor. Dessa har en be-

Sammanräknad inkomst för män och kvinnor i maktelitens huvudgrupper, 2015 Antal industriarbetarlöner

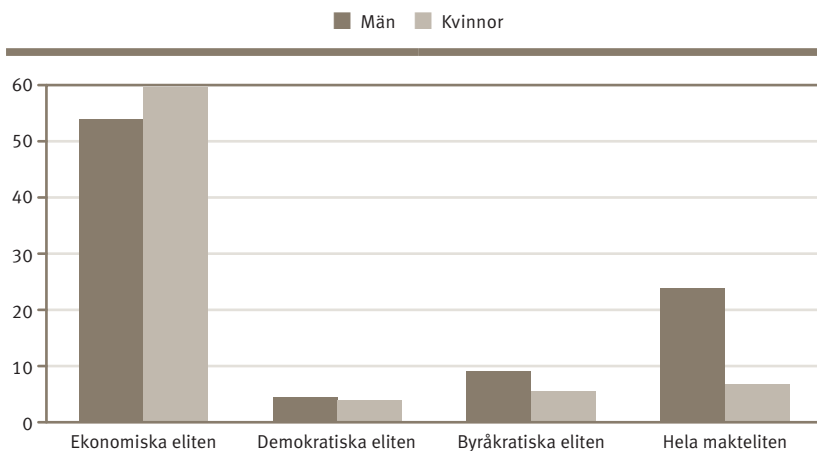

Diagram 7

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

tydligt högre inkomst än genomsnittet för alla kvinnor. De kvinnliga direktörerna har inkomster på motsvarande 84 respektive 35 industriarbetarlöner. Medelinkomsten för kvinnorna i näringslivsgruppen är därmed högre än för männen, som ett resultat av att en av två kvinnor som ingår i gruppen har en mycket hög inkomst (diagram 8). Inom såväl den demokratiska som den byråkratiska eliten är medelinkomsten för kvinnorna i gruppen lägre än medelinkomsten för männen.

Om inkomsterna i de mindre urvalsgrupperna studeras är det bara en grupp (förutom den ekonomiska eliten) där kvinnorna har en högre genomsnittsinkomst än männen – gruppen regering/riksdag (diagram 9). I denna grupp var männens medelinkomst 80 procent av kvinnornas under 2015. Detta är ett resultat av att en av kvinnorna i gruppen redovisade en mycket hög kapitalinkomst under året. Avseende medelinkomsten av tjänst är medelinkomsten även i denna grupp högre för männen än för kvinnorna.

Sedan 1980 har skillnaderna mellan mäns och kvinnors inkomster i hela maktelitengruppen ökat (diagram 9). 1980 hade kvinnorna i mak-

Sammanräknad inkomst för män och kvinnor i maktelitens urvalsgrupper, 2015 Antal industriarbetarlöner

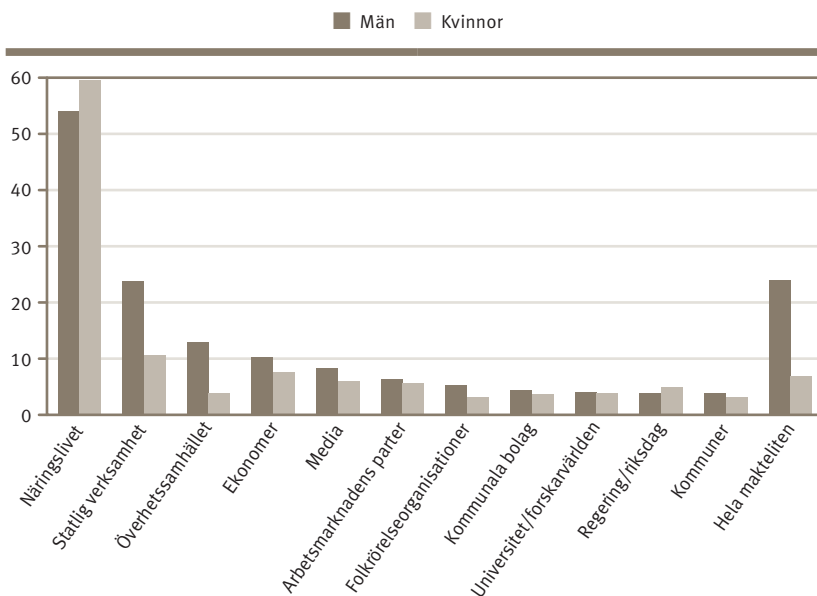

Diagram 8

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

teliten i genomsnitt nästan hälften av de männens inkomster (cirka 45 procent). Därefter har skillnaderna ökat med undantag för första delen av 2000-talet (då den starkt mansdominerade ekonomiska eliten hade mindre inkomster under några år). 2015 var skillnaden större än någonsin, männen i makteliten hade i genomsnitt drygt 17 industriarbetarlöner mer än kvinnorna.

Perioden före 1990 innehöll makteliten dock mycket få kvinnor. 1980 innehades endast 6 av 200 positioner i makteliten av kvinnor. Utvecklingen mot ökade inkomstskillnader mellan män och kvinnor i hela makteliten beror till stor del på att andelen kvinnor ökat stort sedan dess, men främst i de undergrupper inom makteliten där inkomsterna är jämförelsevis låga. Andelen kvinnor i undergruppen den ekonomiska eliten är fortfarande mycket låg samtidigt som ersättningarna till denna

Inkomstutvecklingen i makteliten för män och kvinnor 1950–2015 (sammanräknad inkomst) Antal industriarbetarlöner

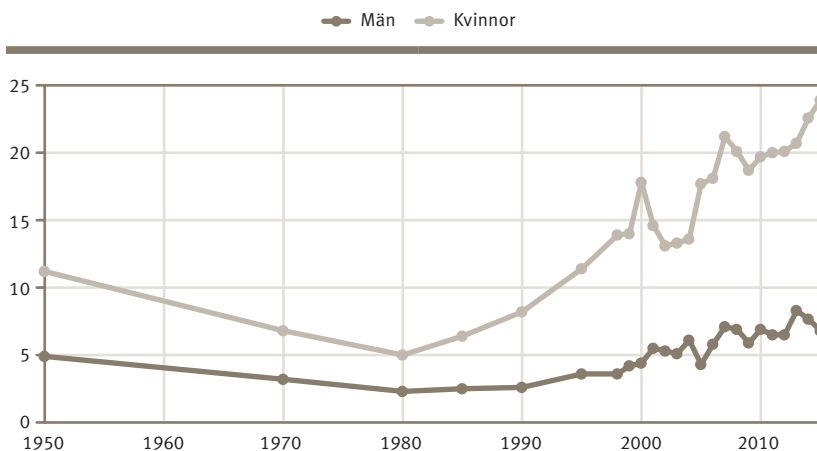

Diagram 9

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

grupp, bestående av vd:ar på 50 av Sveriges största företag, ökat enormt under de senaste decennierna.

2.2 Åldersfördelningen i makteliten

2015 var genomsnittsåldern i hela makteliten 53 år. Bland kvinnorna i makteliten var medelåldern något lägre än bland männen: 51 år jämfört med 54 år. Den yngsta personen som ingick i makteliten 2015 var 32 år; endast 4 av 197 positioner var yngre än 40 år. Den äldsta personen i makteliten 2015 var 70 år; 5 personer i makteliten var över 65 år.

Den genomsnittliga åldern för personerna inom det vi kallar makteliten har inte ändrats nämnvärt under den studerade 65-årsperioden. År 1950 var genomsnittsåldern 55 för dem med de främsta maktpositionerna i näringslivet, 2015 var den 53 år. I den demokratiska eliten var genomsnittsåldern i början av undersökningsperioden 55 år, år 2015 hade denna grupp en något lägre genomsnittlig ålder, 50 år. För den byråkratiska eliten har genomsnittsåldern legat kring 54 år för stora delar av undersökningsperioden och var densamma 2015.

Antal kvinnor respektive män i den ekonomiska makteliten, samt sammanräknad inkomst 1950–2015 Antal industriarbetarlöner

	KVINNOR		MÄN	
	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön
EKONOMISKA ELITEN				
1950	0	0,0	50	26,1
1970	0	0,0	50	14,2
1980	0	0,0	49	9,1
1985	0	0,0	50	13,1
1990	0	0,0	50	16,5
1995	0	0,0	49	26,3
1998	0	0,0	50	31,9
1999	0	0,0	50	32,4
2000	0	0,0	50	46,4
2001	1	29,5	49	33,0
2002	1	26,7	49	30,3
2003	2	14,8	48	31,5
2004	0	0,0	50	31,7
2005	0	0,0	50	40,7
2006	1	50,6	49	42,7
2007	2	62,1	48	50,3
2008	2	58,9	48	47,7
2009	2	30,1	48	43,0
2010	2	46,1	48	45,9
2011	2	40,2	48	46,3
2012	3	34,2	47	46,2
2013	3	65,2	47	48,9
2014	2	66,0	48	53,2
2015	2	59,6	48	54,0

Tabell 3a

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Antal kvinnor respektive män i den demokratiska makteliten, samt sammanräknad inkomst 1950–2015 Antal industriarbetarlöner

	KVINNOR		MÄN	
	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön
DEMOKRATISKA ELITEN				
1950	0	0,0	58	4,3
1970	0	0,0	59	4,7
1980	2	2,2	58	2,9
1985	4	2,1	56	2,9
1990	6	2,5	54	3,3
1995	14	3,2	47	3,8
1998	15	3,4	41	4,2
1999	14	3,5	42	6,3
2000	11	3,5	42	6,1
2001	14	3,5	39	6,1
2002	17	3,4	35	4,5
2003	19	3,4	33	4,6
2004	18	3,6	34	4,5
2005	20	3,5	32	6,3
2006	18	3,6	34	6,2
2007	16	4,0	36	7,9
2008	14	4,0	36	4,7
2009	15	3,9	35	4,7
2010	13	4,5	37	4,8
2011	14	3,6	36	5,9
2012	15	3,5	35	7,0
2013	18	3,3	33	5,0
2014	18	3,4	33	4,5
2015	23	3,9	28	4,5

Tabell 3b

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Antal kvinnor respektive män i den byråkratiska makteliten, samt sammanräknad inkomst 1950–2015 Antal industriarbetarlöner

	KVINNOR		MÄN	
	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön
BYRÅKRATISKA ELITEN				
1950	1	4,9	79	6,8
1970	1	3,2	88	4,0
1980	4	2,4	87	4,0
1985	3	3,1	87	4,9
1990	6	2,7	86	6,5
1995	10	4,2	82	6,8
1998	12	3,6	83	8,0
1999	13	4,9	78	6,3
2000	15	5,0	83	4,3
2001	17	5,7	80	7,3
2002	19	5,7	79	6,3
2003	18	5,8	79	6,0
2004	18	8,6	79	6,0
2005	22	5,0	74	7,1
2006	21	4,8	75	9,8
2007	24	4,5	72	8,4
2008	27	4,4	70	8,6
2009	29	5,2	68	9,1
2010	26	5,0	71	9,0
2011	29	5,6	68	9,0
2012	30	5,2	67	8,7
2013	31	5,7	65	8,2
2014	32	6,4	64	8,0
2015	35	5,6	61	9,1

Tabell 3c

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Antal kvinnor respektive män i hela makteliten, samt sammanräknad inkomst 1950–2015 Antal industriarbetarlöner

	KVINNOR		MÄN	
	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön
HELA MAKTELITEN				
1950	1	4,9	187	11,2
1970	1	3,2	197	6,8
1980	6	2,3	194	5,0
1985	7	2,5	193	6,4
1990	12	2,6	190	8,2
1995	24	3,6	178	11,4
1998	27	3,6	174	13,9
1999	27	4,2	170	14,0
2000	26	4,4	174	17,8
2001	32	5,5	167	14,6
2002	36	5,3	163	13,1
2003	39	5,1	160	13,3
2004	36	6,1	163	13,6
2005	42	4,3	156	17,7
2006	40	5,8	158	18,1
2007	42	7,1	156	21,2
2008	43	6,9	154	20,1
2009	45	5,9	152	18,7
2010	41	6,9	156	19,7
2011	45	6,5	152	20,0
2012	48	6,5	149	20,1
2013	52	8,3	145	20,7
2014	52	7,7	145	22,6
2015	60	6,8	137	23,9

Tabell 3d

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

3. Inkomstutvecklingen för arbetsmarknadens parter

VI HAR ÄVEN i denna rapport gjort en särskild granskning av de positioner som innehas av arbetsmarknadens parter. I detta kapitel redovisas hur inkomsterna utvecklats för den elit som utgörs av arbetsmarknadens parter, jämfört med hela makteliten.

3.1 Den fackliga elitens inkomster

Arbetstagar sidan i maktelitenundersökningen inkluderar 15 positioner. Bland annat ordföranden för de tre centralorganisationerna samt för sju stora fackförbund. Medelinkomsten för denna grupp av arbetstagarrepresentanter i vår maktelitenundersökning var 2015 motsvarande 3,6 industriarbetarlöner. Detta är också genomsnittsinkomsten för denna grupp under de senaste fem åren då inkomsterna har varit förhållandevis konstanta i denna grupp.

Från LO ingår ordförande, avtalssekreterare samt ekonomichef i vårt urval för maktelitenundersökningen. Av LO-förbunden ingår ordförande samt ekonomichef för IF Metall, samt ordförandena för Byggnads, Handels och Kommunal. Medelinkomsten för denna grupp om åtta personer var 2015 motsvarande 3,5 industriarbetarlöner.⁴

I diagram 10 och i tabell 4 visas hur de fackliga företrädarnas inkomster utvecklats i relation till industriarbetarlönen. Här finns det inget tydligt mönster över tiden. Störst var skillnaden år 1998 till 2000 och 2004 då inkomsterna i gruppen motsvarade drygt fyra industriarbetarlöner. De fackliga företrädarnas inkomster har under hela undersökningsperioden legat på motsvarande mellan 3,1 och 4,3 industriarbetarlöner.

3.2 Arbetsgivarrepresentanternas inkomster

I tabell 4 och diagram 10 redovisas även inkomstutvecklingen för representanterna för arbetsgivarsidan i maktelitenundersökningen. Grup-

⁴ Medelinkomsten för förbundsordförandena för alla 14 LO-förbund (inklusive de 10 förbund vars ordförande inte ingår i vårt urval till makteliten) var 2015 motsvarande 2,9 industriarbetarlöner. Inkomsterna för samtliga förbundsordförande i LO finns i tabellbilagan.

Inkomsterna för arbetsmarknadens parter i makteliten 1950–2015 (sammanräknad inkomst) Antal industriarbetarlöner

	Hela makteliten	Arbetstagarsidan	Arbetsgivarsidan
1950	11,1	3,5	10,9
1970	7,2	4,2	6,9
1980	4,9	3,1	6,2
1985	5,9	3,1	6,8
1990	7,2	3,4	6,9
1995	10,4	3,7	8,4
1998	12,5	4,2	20,4
1999	12,5	4,2	14,1
2000	16,0	4,3	12,6
2001	13,1	3,8	12,4
2002	11,7	3,8	12,1
2003	11,7	3,9	7,6
2004	12,2	4,1	8,4
2005	14,9	3,9	14,7
2006	15,5	3,8	32,4
2007	18,2	3,9	16,5
2008	17,0	3,7	10,0
2009	15,8	3,6	11,2
2010	17,0	4,0	16,0
2011	17,0	3,5	14,0
2012	16,8	3,8	14,2
2013	17,4	3,7	9,9
2014	18,3	3,5	11,8
2015	18,7	3,6	9,7

Tabell 4

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

pen består av tio positioner, inklusive vdarna för Svenskt Näringsliv, Teknikföretagen Svensk handel, Sveriges byggindustrier samt Sveriges kommuner och landsting.

Arbetsgivarrepresentanterna har under hela den studerade perioden haft väsentligt högre inkomster än arbetstagarnas representanter. Inkomsterna för denna grupp har dock varit mycket volatil och har pendlat mellan motsvarande 6,2 och 32,4 gånger en industriarbetares lön. År

Inkomstutvecklingen för arbetsmarknadens parter i makteliten 1950–2015 (sammanräknad inkomst) Antal industriarbetarlöner

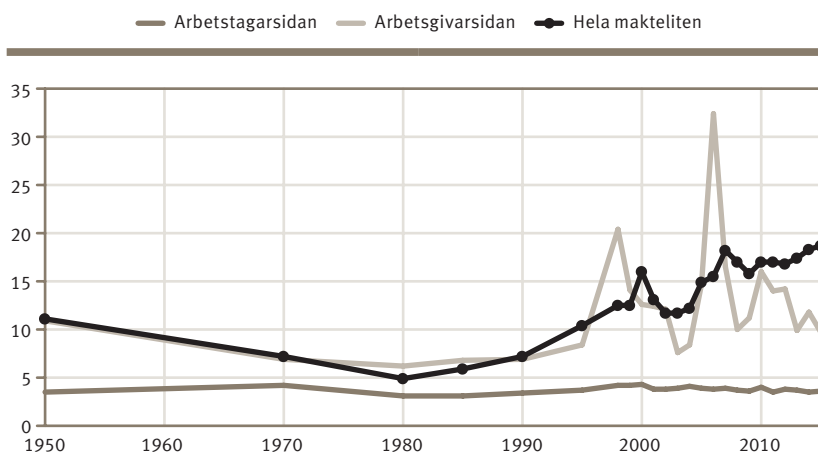

Diagram 10

Källa Skatteverket samt egna beräkningar

2015 hade arbetsgivarrepresentanterna i undersökningen en medelinkomst på motsvarande 9,7 industriarbetarlöner.

3.3 LO-ordföranden och Svenskt Näringslivs vd

Diagram 11 visar inkomstutvecklingen 1950–2015 för LOs ordförande samt Svenskt Näringslivs vd uttryckt i antal industriarbetarlöner.

1950 hade LOs ordförande en inkomst motsvarande cirka 6 industriarbetarlöner. Från och med 1985 har LOs ordförande haft inkomster som legat runt 4 industriarbetarlöner. Att inkomsten för denna position var högre i början av vår undersökningsperiod beror framför allt på att LOs ordförande under många år också var riksdagsledamot och då även uppbar arvode för detta. Lägst var den sammanräknade inkomsten för LOs ordförande år 2011 då den motsvarade 3,1 industriarbetarlöner. LOs nuvarande ordförande har från det han anställdes sommaren 2012 en lön som motsvarar 3,5 industriarbetarlöner och får inte personligen behålla arvoden från de styrelser han sitter i. LOs ordförande hade 2015 en sammanräknad inkomst på motsvarande 3,2 industriarbetarlöner (vilket,

Inkomstutvecklingen för ordförande i LO och vd i Svenskt Näringsliv, 1950–2015 (sammanräknad inkomst) Antal industriarbetarlöner

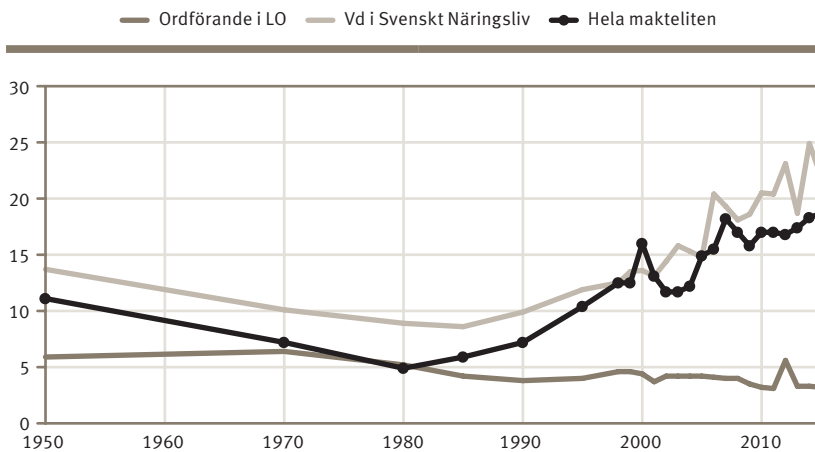

Diagram 11

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

som ett resultat av kapitalunderskott, var lägre än inkomsten av tjänst vilken motsvarade 3,4 industriarbetarlöner).

Vd för Svenskt Näringsliv är den position på arbetsgivarsidan som mest påminner om den position som LOs ordförande har på arbetstagsidan. Svensk Näringslivs vd hade 2015 en inkomst på motsvarande 21,9 industriarbetarlöner (cirka 7 gånger så hög som LOs ordförande). 1985 hade denna position den lägsta relativa inkomsten under undersökningsperioden, motsvarande 8,6 industriarbetarlöner. Sedan dess har den relativa inkomsten för Svenskt Näringslivs vd trendmässigt ökat stort.

4. Andra sätt att mäta inkomstskillnader

OLIKA METODER FÖR att studera inkomstskillnader på har olika styrkor och kan därför med fördel ses som komplement – tillsammans kan de hjälpa oss att få en bättre bild av ett samhälles inkomstjämlighet. I detta kapitel diskuteras därför ett par andra vanliga mätmetoder och hur utvecklingen av inkomstjämligheten i Sverige sett ut under de senaste decennierna mätt med dessa.

Maktelitenmetoden har många fördelar: till exempel möjliggör metoden att studera utvecklingen över förhållandevis lång tid. Undersökningen ger också en tydlig, lättolkad och intuitiv bild av inkomstskillnaderna i Sverige. Metodens huvudsakliga styrka är kanske dock att utgångspunkten i undersökningen är just makt. Makt, och den ojämlika tillgången till makt som kommer med ekonomisk ojämlikhet, är en av orsakerna till att många oroar sig för och studerar fördelningsfrågor. Genom att vända på steken och utgå från makt snarare än inkomst i vårt urval studerar vi denna aspekt mer direkt än vad som görs med andra metoder.

4.1 Några vanliga metoder

Det finns många olika sätt att studera inkomstskillnader på. Olika mätmetoder är bra på att fånga olika aspekter av spridningen i fördelningen. Här diskuteras kort ett par vanliga mått.

Toppinkomstandelar – ett annat sätt att studera en elit

En vanlig metod för att studera inkomstjämlighet är att studera utvecklingen av toppinkomstandelar, till exempel andelen av de totala inkomsterna i samhället som tillfaller de 10, 5, 1 eller 0,1 procent med högst inkomster.

Att studera toppinkomstandelar har många fördelar: det är till exempel ett lättförståeligt mått och det finns ofta bra historisk data vilket gör att det går att ta fram mycket långa tidsserier för många länder. En nackdel med metoden som generellt mått på inkomstspridningen i

befolkningen (vilket även gäller maktelitenmetoden) är att måttet inte nödvändigtvis fångar förändringar i alla delar av fördelningen – inkomstskillnaderna i botten av fördelningen kan till exempel öka eller minska utan att detta nödvändigtvis fångas av måttet.

Detta mått liknar på vissa sätt maktelitenmättet i att fokus är inkomstutvecklingen för en elit i samhället. En väsentlig skillnad mellan vår metod i denna rapportserie och toppinkomstandelar är att utgångspunkten i det första fallet är att studera inkomstutvecklingen för *de med mest makt* i samhället, medan det i det senare fallet är att studera inkomstutvecklingen *för de med högst inkomster* i samhället.

Hela fördelningen kan studeras med Gini-koefficienten

Ett annat vanligt inkomstspridningsmått är den så kallade Gini-koefficienten. Varje persons inkomst jämförs i måttet med inkomsten från alla andra personer individuellt. Därefter summeras alla dessa inkomstskillnader och delas med antalet personer i observationen och med den genomsnittliga inkomsten i gruppen. Utfallet av måttet är sådant att koefficienten alltid kommer vara mellan 0 och 1, där 0 betyder att alla individer har samma inkomst och att ingen ojämlikhet således existerar, medan 1 innebär att *en* person har hela ett lands inkomst. I praktiken observeras naturligtvis aldrig någon av dessa extremfall.

En av måttets främsta fördelar är att det beaktar alla individer i inkomstfördelningen, vilket varken görs i maktelitenundersökningen eller när toppinkomstandelar studeras. Måttet har dock också en del nackdelar. Gini-koefficienten är ett summerande mått på inkomstojämlikheten i ett samhälle vilket innebär att det kan dölja olika utveckling i olika delar av fördelningen. Måttet är inte heller speciellt intuitivt och det kräver mycket god statistik över hela befolkningens inkomster vilket gör att det inte finns tillgängligt för så långa tidsperioder i många länder.⁵

4.2 Ökande inkomstskillnader i Sverige

Givet dessa andra sätt att mäta inkomstskillnader på, är en uppenbar frågeställning hur resultaten från den metod som används i Makteliten eventuellt varierar från resultat från mätningar med andra inkomstsprid-

⁵ För en mer detaljerad genomgång av olika inkomstspridningsmått se till exempel Jenkins och Van Kerm (2009).

Inkomstjämligheten mätt som topp en procents inkomstandel samt maktelitens inkomster i antal industriarbetarlöner

— Topp 1% WID (vänster axel) — Topp 1% SCB (vänster axel) ● Makteliten (höger axel)

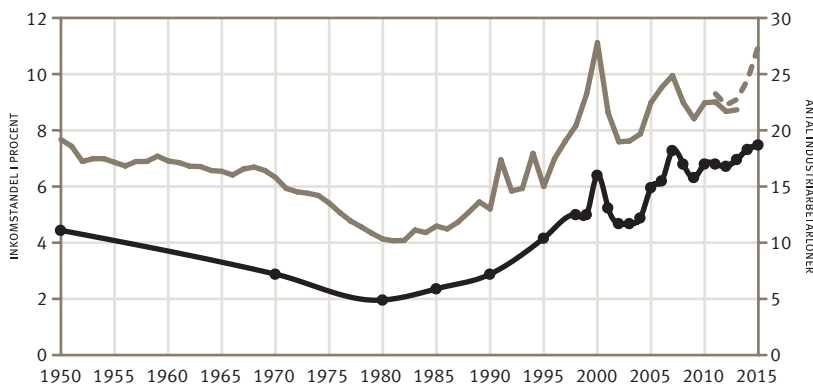

Diagram 12

Källa: The World Wealth and Income Database (WID) och SCB (toppinkomstandelar) samt Skatteverket och egna beräkningar (makteliten)

Not. Toppinkomstandelar avser inkomster före skatt (faktorinkomst) per konsumtionsenhet inklusive kapitalvinster. För att få en så lång tidsserie som möjligt över toppinkomstandelen används data från två olika källor. Dessa har vissa metodskillnader – se respektive undersökning för information.

ningsmått. Generellt kan sägas att utvecklingen som presenteras i denna rapport överensstämmer med den bild av utvecklingen av den svenska inkomstjämligheten som andra mått ger: fram till cirka 1980 sjönk inkomstjämligheten i Sverige men den har sedan dess ökat kraftigt.

Eliten drar ifrån oavsett mätmetod ...

I diagram 12 ser vi utvecklingen av inkomstandelen som tillfallit den procent med högst inkomster i Sverige (vänster axel) samt inkomstutvecklingen i makteliten (höger axel) från och med 1950. Procenten med högst inkomster i Sverige minskade sin inkomstandel av de totala inkomsterna under perioden fram till cirka 1980. Därefter har gruppens inkomstandel ökat stort och överskrider nu 1950-talets nivå. Detta är ett mönster som känns igen från undersökningen av maktelitens inkomster.

Inkomstjämligheten mätt med Gini-koefficient för faktorinkomst respektive disponibel inkomst, 1975–2015

Gini-koefficient

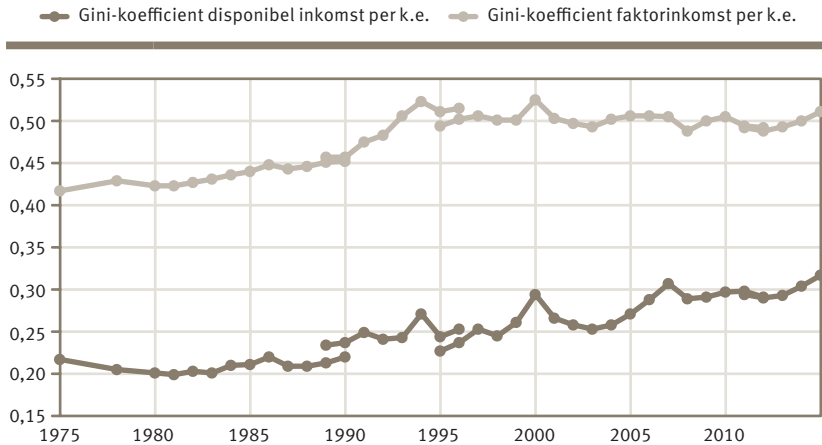

Diagram 13

Källa: Statistiska centralbyråns undersökningar "Hushållens ekonomi" samt "Inkomster och skatter"

Not. inkomster per konsumtionsenhet inklusive kapitalvinst. Brotten i statistiken beror på skattereformen 1990/1991, användande av olika hushållsbegrepp i SCBs statistik under olika tidsperioder, samt övergång från urvalsundersökning till totalundersökning av befolkningens inkomster från och med 2011. Se SCBs undersökningar för information.

... men ojämlikheten ökar också generellt i fördelningen

Gini-koefficientens utveckling för Sverige kan studeras med hjälp av data från SCB från och med mitten av 1970-talet. I diagram 13 visas utvecklingen av Gini-koefficienten för disponibla inkomster respektive faktorinkomster⁶ i Sverige. Vi kan här se en tydlig ökning av ojämlikheten i Sverige sedan tidigt 1980-tal. Även när inkomstjämligheten studeras med ett mått som beaktar inkomsterna för alla individer i befolkningen så har alltså skillnaderna ökat sedan det tidiga 1980-talet.

⁶ Faktorinkomst är summan av inkomster från arbete och kapital innan skatt. Disponibel inkomst är summan av hushållens inkomster efter skatter och transfereringar.

5. Löneskillnaderna inom storföretagen – vdn och de anställda

Av Anders Eld

KLYFTAN MELLAN INDIVIDER på ledande positioner i näringslivet och ”vanliga” löntagare kan mätas på flera olika sätt. I redogörelsen i de första tre kapitlen i denna rapport jämförs inkomsterna i makteliten med genomsnittslönen för en industriarbetare i Sverige. I detta kapitel görs istället en jämförelse mellan den högsta chefens ersättning och genomsnittslönen på företaget som hen leder för de 25 största svenska aktiebolagen, efter en modell som håller på att utvecklas i andra delar av västvärlden.

Från och med detta räkenskapsår är börsnoterade företag i USA skyldiga att i sin årsredovisning redovisa kvoten mellan den högsta chefens ersättning och ersättningen som erhålls av den genomsnittliga anställda vid företaget, (så kallad ”CEO Pay Ratio Disclosure”). Det nya uppgiftslämningskravet är en del av den omfattande omreglering av finansmarknaden som den amerikanska kongressen antog efter finanskrisen. Riktlinjerna för rapporteringen av kvoten har sedermera arbetats fram av den amerikanska finansinspektions- och börsövervakningsmyndigheten, The Securities and Exchange Commission, SEC. Ett liknande krav utreds för närvarande av regeringen i Storbritannien. Även inom Europeiska Unionen har publiceringskrav, avseende en lönekvot mellan ledning och anställda, varit uppe i diskussionen kring ett nytt så kallat European Shareholder Rights Directive.

Det finns flera motiv till dessa nya redovisningsregler. Verkställande direktör vid stora företag tillhör de allra högsta inkomstskikten – ofta uttryckt som topp-procenten eller topp-promillen – som under en längre period erhållit en växande andel av de samlade inkomsterna. En snabb ersättningsutveckling inom denna grupp kan därmed bidra till ökande inkomstkoncentration. Förespråkare av det nya uppgiftslämningskravet hävdar att det kan bidra till att bromsa en sådan utveckling.⁷ Dels genom att verka återhållande då företagsledningar kan antas vilja undvika att redovisa en hög och stigande kvot, och dels genom att bidra till

⁷ High Pay Centre (2015) och AFL-CIO Office of Investment (2011).

hårdare granskning och växande opposition bland aktieägare vid omröstningar på bolagstämmor angående ersättning till företagsledningen. Vidare hävdar förespråkare av det nya redovisningskravet i USA att stora eller växande inkomstgap mellan ledning och anställda kan ha en negativ inverkan på arbetsmoral och produktivitet inom ett företag. Utifrån det perspektivet kan redovisning av kvoten bidra till att företagets intressenter lättare kan identifiera sådana potentiella problem.

5.1 Ett sätt att öka rättvisan?

Idén om kravet på redovisning av den företagsinterna vd-lönekvoten kan sägas ha lanserats för tjuugo år sedan av den amerikanska juridikprofessorn James Cotton. I en tidskriftsartikel hävdade han att ett sådant krav skulle medverka till att ”stärka rättvisan i ersättningar till verkställande direktörer”. Cotton ansåg att redovisning av kvoten var ett sätt att sätta vd-lönerna i ett sammanhang och bringa ett mått av rimlighet till nivåerna⁸. Förslaget har sedan dess figurerat i debatten många gånger om.

När den amerikanska börsövervakningsmyndigheten SEC sände det nya kravet på remiss mottogs ett stort antal synpunkter och kommentarer.⁹ Förespråkarna hävdar att investerare och aktieägare anser att den företagsinterna vd-lönekvoten är ett relevant och användbart mått vid ersättningsomröstningar. Dessutom hävdar de att redovisningskravet kan bidra till att reducera förmögenhetskoncentration och kasta strålkastarljus på potentiella problem inom ett företag som kan följa av stora lönegap. Kritikerna anser å sin sida att kvoten inte ger någon väsentlig information till aktieägarna och inte heller möjliggör några meningsfulla jämförelser mellan företag. Vidare hävdar de att investerare är ointresserade av sådan information, och några varnar för att kvoten riskerar förvirra aktieägare.

Myndigheten hävdar i sin slutliga skrivelse att intentionen med det nya kravet är att ge aktieägarna ett företagsspecifikt mått som kan hjälpa dem att utvärdera företagets praxis för ersättning till ledande befattningshavare.¹⁰ Något som sedermera kan användas vid den rådgivande

⁸ Cotton, James (1997).

⁹ Sammanlagt mottog SEC 287 400 brev med kommentarer. Samtliga svar finns att läsa på myndighetens hemsida. <https://www.sec.gov/comments/s7-07-13/s70713.shtml>.

¹⁰ SEC, (2015).

omröstningen vid bolagsstämman om ersättningen till den högsta ledningen, som stipuleras i det nya regelverket efter finanskrisen. SEC avråder ifrån att använda måttet för att göra jämförelser mellan olika företag, eftersom det finns en rad faktorer som kan påverka kvoten. Exempelvis kommer företag som i stor utsträckning förlägger tillverkning av sina produkter på underleverantörer sannolikt att få en lägre kvot än företag som behåller tillverkning i egen regi, vilket gör att företagets affärsstruktur påverkar nivån på kvoten. Istället hävdar myndigheten att kvotens främsta förtjänst är att ge aktieägare ett ytterligare mått för att utvärdera ersättningsnivåerna givet företagets egna sammanhang.

Den brittiska regeringen utkom i november förra året med en skrivelse där ett liknande uppgiftslämningskrav ingår som ett av förslagen.¹¹ I Storbritannien hävdar förespråkarna att förslaget skulle möjliggöra för aktieägare, anställda och övriga omgivningen att bedöma vdns ersättning och hur den förhåller sig till andra företag, framförallt inom en och samma bransch, samt att följa dess förändring över tid. Enligt regeringens skrivelse, är den största förtjänsten att företagets styrelse skulle tvingas förklara för aktieägarna varför nivån på kvoten är rimlig givet företagets resultat. Men den framhåller även flera invändningar. I skrivelsen varnas för att kvoten kan vara missledande, och därigenom bidra till missförstånd eller missuppfattningar. Ett exempel är att finansiella företag kan komma att framstå som mer jämlika än detaljhandelsföretag, inte på grund av att ersättningen till den högste chefen är lägre, utan som en följd av att finansiella företag tenderar att ha ett högre genomsnittligt löneläge. Dessutom varnar den brittiska regeringen för att redovisning av kvoten kan ge företag incitament att förlägga tillverkning på underleverantörer, eftersom "outsourcing" sannolikt skulle medföra ett högre genomsnittligt löneläge i det egna företaget.

5.2 Höga och stigande klyftor i USA och Storbritannien

De nya amerikanska redovisningsreglerna innebär ett krav på att börsnoterade företag i sin årliga redovisning ger upplysningar om förhållandet mellan den samlade årsersättningen till vdn och medianårsersättningen bland de anställda på företaget. Enligt riktlinjerna ska koncernens samt-

¹¹ Department of Business, Energy & Industrial Strategy (2016).

liga anställda, både i hemlandet och utomlands, ingå i beräkningen av genomsnittslönen på företaget. Även tillfälligt anställda och säsongsanställda ska vara med i beräkningen. Dessutom är det föreskrivet att förhållandet mellan dessa två ersättningsnivåer ska beskrivas som en kvot, där den verkställande direktörens ersättning är täljaren och de anställdas ersättning är nämnaren. Det ger en storhet som i återstoden av kapitlet benämns "vd-lönekvot".

För närvarande går det inte, vare sig i USA eller i Storbritannien, att utifrån tillgänglig information beräkna den företagsinterna vd-lönekvoten på det sätt som det nya amerikanska regelverket kräver, eftersom det saknas uppgifter om den företagsspecifika medianlönen. Det gör att alla kvoter som räknats fram på tillgänglig data i viss mån skiljer sig från den kvot som följer av det nya kravet. Men det finns beräkningar av vd-lönekvoter baserade på approximativ lönestatistik. SEC redovisar beräkningar för tillverkningsindustrin i USA som baseras på den amerikanska medianlönen i branschen som företaget primärt verkar i. Utifrån sådana beräkningar uppgår den genomsnittliga vd-lönekvoten till 105 inom tillverkningsindustrin. Bloomberg redovisar likartade beräkningar på börsnoterade företag och finner att kvoten bland de 100 största företagen i USA uppgick till 495 år 2012, medan kvoten bland de 500 största börsbolagen uppgick till 204.¹² Tankesmedjan Economic Policy Institute använder samma metodik och finner att kvoten bland de 350 största amerikanska börsföretagen år 2014 uppgick till 303, vilket skulle innebära en kraftig ökning sedan 1995 då kvoten uppgick till 123, men en mindre nedgång jämfört med toppnivån, 376, år 2000.¹³ Forskarna Steven Crawford och Karen Nelson har presenterat resultat för kvotens nivå och utveckling bland kommersiella banker i USA.¹⁴ I deras forskning utnyttjas faktumet att banker, till skillnad från andra företag i USA, är skyldiga att redovisa upplysningar om samlade personalkostnader. Utifrån dessa uppgifter har forskarna sedermera räknat fram företagsinterna vd-lönekvoter utifrån genomsnittslönen inom banken. Crawford och Nelson finner att den genomsnittliga kvoten har stigit från 11, år 1995, till 16, år 2013. Vidare visar resultaten på stora skillna-

12 Smith, Elliott och Phil Kuntz (2013).

13 Mishel, Lawrence och Alyssa Davis (2015).

14 Crawford, Steven och Karen Nelson (2016).

der i kvotnivå mellan olika banker. Avsevärt högre nivåer uppmäts i de största bankerna. Dessutom visar studien att oppositionen bland aktieägarna mot styrelsens ersättningsförslag är större i banker som har en hög vd-lönekvot.

Ett annat sätt att mäta utvecklingen av företagsinterna inkomstskillnader presenteras i en amerikansk studie baserad på statistik från det amerikanska pensions- och socialförsäkringssystemet, Social Security Administration. Den visar att uppgången av sådana inkomstgap är koncentrerad till storföretag, i synnerhet företag med fler än 10 000 anställda.¹⁵ Inom denna grupp av företag ökade gapet mellan den genomsnittliga anställde och den högsta chefen med 155 procent under perioden 1981 till 2013. En ökning som drevs av två parallella utvecklingar. Dels nedgång eller stagnation för individer i den lägre delen av fördelningen, dessa anställda tjänade tidigare bättre än anställda på mindre företag, men under den undersökta perioden krympte denna "storföretagspremie". Dels drevs ökningen av snabbt växande ersättning till de allra högst betalda, en uppgång som huvudsakligen förklaras av mer generösa aktierelaterade ersättningsdelar. För de högsta cheferna ökade ersättningsarna med 137 procent under undersökningsperioden.

En tidig studie på brittiska data över 900 börsnoterade företag visar att kvoten steg från 7 till 19 under perioden 1984 till 1998.¹⁶ Kvoten var avsevärt högre i större företag. Forskarna bakom den studien, Martin Conyon och Laura Read, är i dessa beräkningar tvungna att exkludera aktierelaterade ersättningsformer till verkställande direktör, eftersom sådana uppgifter inte är tillgängliga under denna period. I likhet med studien om amerikanska banker beräknas genomsnittslönen på företaget fram genom att de samlade personalkostnaderna divideras med antalet anställda. Tankesmedjan High Pay Center finner att vd-lönekvoten, beräknad utifrån den företagsspecifika medelersättningen till anställda, uppgår till 129 år 2015 bland de 100 största företagen på Londonbörsen, företag i FTSE100-indexgruppen¹⁷.

15 Song, Jae m.fl. (2016).

16 Conyon, Martin och Laura Read (2000).

17 High Pay Centre (2016).

5.3 Växande gap i svenska storföretag

Tidigare forskning har huvudsakligen inriktats på amerikanska eller brittiska företag. I denna undersökning kartläggs den företagsinterna vd-lönekvoten i de största aktiebolagen, både publika och statliga, med säte i Sverige. Beräkningarna baseras helt på företagets årsredovisningsuppgifter, något som framtvingar några avsteg från det mått på vd-lönekvoten som följer av de nya reglerna i USA. Svenska årsredovisningar saknar uppgifter om medianlönen i företaget. Däremot redovisas den samlade ersättningen till den verkställande direktören och den totala kostnaden för löner, ersättningar och pensionskostnader avseende övriga anställda, samt uppgifter om medelantalet anställda, vilket innebär att eventuella deltidstjänster räknats om till heltidstjänster. Det är därmed möjligt att räkna ut en företagsintern vd-lönekvot genom att sätta vdns ersättning i relation till medellönen bland anställda på företaget. Metoden som används här liknar därmed den metod som tillämpas i två av studierna som diskuterades i föregående avsnitt Crawford och Nelson (2016) respektive Conyon och Read (2000).

Två mått på vd-lönekvoten redovisas i detta kapitel. Det första måttet innefattar det samlade värdet av löner, ersättningar och övriga förmåner till den verkställande direktören¹⁸ respektive övriga anställda. Måttet kan beskrivas som den totala summan, före skatt, som under året har betalats ut till verkställande direktör, samt den genomsnittliga anställda. Det andra måttet inkluderar samtliga dessa poster, samt pensionskostnader för båda dessa grupper. Det anger därmed företagets kostnad under året för den verkställande direktören i jämförelse med dito för en genomsnittlig anställd. Däremot ingår inte sociala avgifter i kostnadsberäkningarna för vare sig verkställande direktör eller övriga anställda. Anledningen till det är att dessa i företagets årsredovisningar inte redovisas på ett sätt som gör det möjligt att härleda den del som avser verkställande direktör, respektive övriga anställda.

Perioden som kartläggs i denna rapport är år 2002 fram till och med år 2015. Anledningen till att 2002 är startår för studien är att kompletta

18 I resten av denna rapport studeras inkomstutvecklingen för makteliten avseende den sammanräknade inkomsten vilket inkluderar kapitalinkomster och inkomster från näringsverksamhet och sidouppdrag (se avsnitt 7.4).

I detta kapitel studeras istället utvecklingen avseende endast de ersättningar som företaget i fråga betalt ut till sin vd under året.

Kvoten mellan den verkställande direktörens lön och genomsnittslönen på företaget, genomsnitt för Sveriges 25 största publika eller statliga aktiebolag Lönekvot vd/genomsnittslönen i företaget

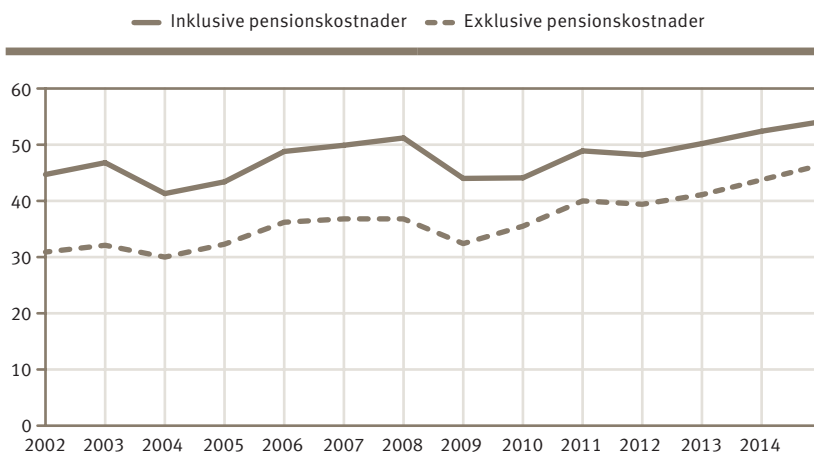

Diagram 14

Källa: årsredovisningar och egna beräkningar

uppgifter om det samlade värdet av den verkställande direktörens ersättning och pensionskostnader saknas för de flesta företag i tidigare årsredovisningar. Från och med 2002 började detta dock redovisas som en följd av förändringar i årsredovisningslagen.

Företagen som ingår är de 25 största svenska aktiebolagen, publika eller statliga, sett till årlig nettoomsättning. Företagskoncernen måste ha varit börsnoterad eller statligt ägd under hela perioden för att ingå i undersökningsgruppen. I den undersökta gruppen ingår således följande företagskoncerner: Alfa Laval, Assa Abloy, Atlas Copco, Axfood, Boliden, Electrolux, Ericsson, H&M, Handelsbanken, NCC, Nordea, Peab, PostNord (tidigare Posten), Sandvik, SAS, SCA, SEB, Securitas, Skanska, SKF, SSAB, Swedbank (tidigare FöreningsSparbanken), Telia Company (tidigare Telia och TeliaSonera), Vattenfall och Volvo Group.

Kartläggningen visar att det skett en trendmässig ökning av vd-lönekvoten i svenska storföretag sedan början av 2000-talet, (diagram 14). Det rör sig om en markant ökning. Exklusive pensionskostnader

Vd-lönekvot hos företag med över/under 30 000 anställda, genomsnitt baserat på medelantal anställda i koncernen, genomsnitt per år under perioden 2002–2015 Lönekvot vd/genomsnittslönen i företaget

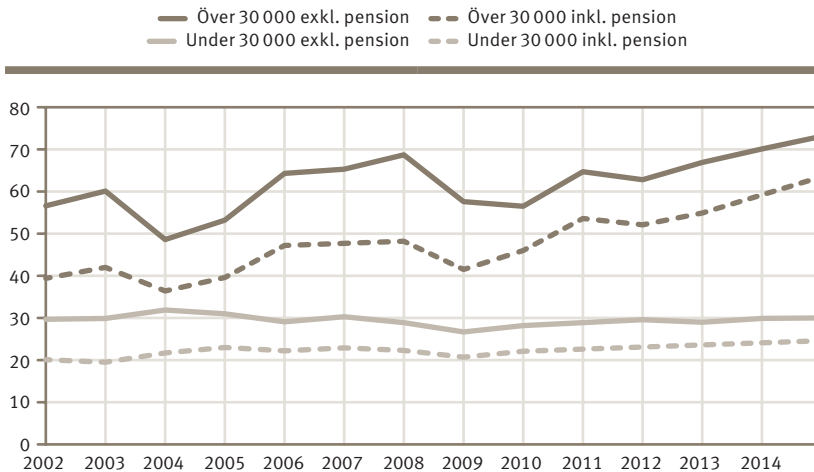

Diagram 15

Källa: årsredovisningar och egna beräkningar

tjänade en verkställande direktör under år 2002 31 gånger mer än en genomsnittlig anställd, tretton år senare hade detta gap växt till 46 gånger mer. En ökning på 50 procent. Om pensionskostnaderna räknas med är kvoten mellan vdn och en vanlig anställds lön högre, men den trendmässiga ökningen under perioden är mindre.¹⁹ Vd-lönekvoten inklusive pensionskostnader har stigit från 45 år 2002 till 54 år 2015, en ökning med 21 procent.

En uppdelning av undersökningsgruppen utifrån det genomsnittliga antalet anställda under hela perioden visar att uppgången drivs av en undergrupp av storföretagen. 14 av de undersökta företagen har i ge-

¹⁹ I beräkningen av den genomsnittliga vd-lönekvoten har kvoten i enskilda företag maximerats till 200. Det påverkar beräkningen under ett år, år 2008, då H&M redovisade en exceptionellt hög pensionskostnad för den verkställande direktören på hela 60,2 miljoner kronor. Enligt årsredovisningen var nära två tredjedelar av kostnaden orsakad av "aktuariella förlusterna som härrörde sig från förändringen av diskonteringsräntan". Utan användning av ett maxvärde på 200 skulle den genomsnittliga vd-lönekvoten, inklusive pensionskostnad, för samtliga företag uppgå till 57 år 2008.

nomsnitt mer än 30 000 anställda i medeltal per år.²⁰ Dessa storföretag har i genomsnitt en avsevärt högre vd-lönekvot än övriga, (diagram 15). Både inklusive och exklusive pensionskostnader har deras genomsnittliga vd-lönekvot varit dubbelt så hög på senare år, jämfört med genomsnittet bland övriga företag i undersökningen. År 2015 tjänade en genomsnittlig verkställande direktör på ett av dessa företag 64 gånger mer än en vanlig anställd, inklusive pensionskostnader var ersättningen 73 gånger större än den genomsnittliga ersättningen (inklusive pensionskostnader) för en vanlig anställd. Det är också bland dessa företag med över 30 000 anställda som en tydlig stegring av den företagsinterna vd-lönekvoten framträder, både inklusive och exklusive pensionskostnader. I den andra gruppen av företag har vd-lönekvoten varit närmast oförändrad under 2000-talet.

En genomlysning av utvecklingen på företagsbasis visar på stora skillnader mellan olika företag, (tabell 5 och 6). Electrolux och Assa Abloy har på senare år haft den högsta vd-lönekvoten exklusive pensionskostnader, ersättningen till vdarna på båda företagen har varit mer än 100 gånger så stor som genomsnittslönen för övriga anställda i respektive företag. De lägsta vd-lönekvoterna exklusive pensionskostnader – under 20 gånger genomsnittslönen – återfinns hos Boliden, Handelsbanken, Peab och SAS. Om pensionskostnaderna räknas in är det samma företag som figurerar i toppen och botten. Att vd-lönekvoterna skiljer sig åt mellan företagen är väntat, givet att företagen i undersökningsgruppen skiljer sig åt vad gäller branschtillhörighet och affärsstruktur. Därför kan det vara av större värde att analysera kvotens förändring inom respektive företag. I åtta av de undersökta företagen har den företagsinterna vd-lönekvoten, både exklusive och inklusive pensionskostnader, stigit med över 20 procent, (genomsnitt 2013–2015 i förhållande till perioden 2002–2004). I denna grupp återfinns Alfa Laval, Assa Abloy, Atlas Copco, Electrolux, Nordea, Sandvik, SCA och Telia Company. Endast i ett företag – SAS – har vd-lönekvoten fallit med mer än 20 procent, både exklusive och inklusive pensionskostnader.

20 Följande koncerner ingår i denna undergrupp: Assa Abloy, Atlas Copco, Electrolux, Ericsson, H&M, Nordea, PostNord, Sandvik, SCA, Securitas, Skanska, SKF, Vattenfall och Volvo.

Vd-lönekvot vid respektive företag, exklusive pensionskostnader

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Genomsnitt, 2002–2015
Alfa Laval	16,8	16,2	27,7	15,0	19,7	29,3	32,8	31,0	30,0	44,3	50,1	51,1	52,4	41,8	32,7
Assa Abloy	47,8	22,5	49,1	35,7	51,0	64,7	61,6	66,1	87,4	96,2	108,3	111,6	115,3	109,7	73,3
Atlas Copco	37,7	31,6	42,8	40,4	47,4	50,2	50,8	48,6	36,1	46,3	60,4	52,2	59,0	51,7	46,8
Axfood	29,5	28,0	22,0	29,9	20,5	17,6	20,2	21,2	19,0	18,1	23,6	21,0	24,7	21,6	22,6
Boliden	16,0	14,0	15,0	31,4	16,7	17,8	15,0	11,9	16,2	16,3	16,5	16,0	15,2	13,1	16,5
Electrolux	51,0	68,0	45,0	62,6	67,4	94,6	85,6	40,3	79,0	89,7	71,4	92,3	87,1	170,4	78,9
Ericsson	37,9	56,7	44,3	53,1	56,8	51,8	49,3	49,4	43,9	47,9	54,0	59,5	74,7	74,3	53,8
H&M	33,0	37,5	38,2	46,7	54,3	66,9	76,7	81,3	47,4	60,7	54,3	58,4	58,8	65,2	55,7
Handelsbanken	11,7	12,5	13,3	14,6	15,0	13,0	14,1	13,6	17,2	17,3	16,9	17,0	17,6	15,8	15,0
NCC	18,7	16,8	22,5	23,9	27,8	24,7	15,2	20,1	23,4	21,5	15,0	18,4	17,8	23,8	20,7
Nordea	24,2	17,3	21,9	21,7	22,9	24,2	20,3	18,9	18,2	23,3	27,5	28,6	30,3	30,2	23,5
PEAB	16,8	17,1	16,0	17,3	16,8	16,9	15,7	15,7	13,4	10,7	11,9	13,3	13,8	17,4	15,2
PostNord	18,4	16,5	21,4	22,8	22,3	21,0	23,9	23,5	23,5	25,7	24,9	24,4	24,8	23,9	22,7
Sandvik	29,3	31,3	22,5	30,7	31,0	32,9	33,8	32,5	30,2	44,3	34,9	42,7	33,4	36,5	33,3
SAS	17,5	22,6	18,9	17,2	19,4	22,9	18,5	13,6	16,5	16,8	14,3	14,2	14,1	13,7	17,2
SCA	33,2	24,6	23,9	21,1	23,4	22,2	37,5	21,4	42,5	46,8	47,6	58,9	77,7	63,5	38,9
SEB	30,8	29,6	30,3	27,6	27,1	32,5	23,3	21,2	23,9	24,6	26,4	26,7	27,6	30,3	27,3
Securitas	87,6	122,7	74,4	68,8	126,6	72,4	76,6	88,7	76,9	93,0	84,5	77,0	89,9	103,6	88,8
Skanska	52,7	46,6	34,9	37,9	53,3	50,5	48,2	23,5	43,6	40,2	53,2	58,2	62,2	52,7	47,0
SKF	43,8	45,7	19,1	30,6	32,6	38,7	41,1	27,2	31,3	51,4	48,0	43,2	33,9	28,0	36,8
SSAB	15,6	15,7	19,6	21,2	28,1	17,5	28,8	17,1	24,7	17,5	20,5	17,7	19,5	23,6	20,5
Swedbank	22,9	21,4	25,3	26,0	27,0	31,5	31,5	31,0	26,4	24,3	23,4	22,1	28,5	33,8	26,8
Telia Company	24,5	21,1	28,0	28,6	26,1	27,8	30,4	31,1	32,9	37,0	37,7	41,1	37,3	35,9	31,4
Vattenfall	17,4	18,9	19,3	31,0	18,7	20,5	25,7	23,1	25,6	26,8	25,0	25,7	24,4	24,5	23,3
Volvo Group	38,2	47,9	53,4	51,8	52,5	58,7	44,0	37,0	57,9	58,7	35,2	35,3	52,5	55,4	48,5

Tabell 5

Källa: årsredovisningar samt egna beräkningar

Vd-lönekvot vid respektive företag, inklusive pensionskostnader

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Genomsnitt, 2002–2015
AlfaLaval	42,2	28,5	40,6	23,5	27,7	40,4	42,3	38,8	39,4	52,2	61,9	61,9	63,9	53,2	44,0
Assa Abloy	62,0	38,2	62,9	51,4	58,0	72,9	72,0	75,4	99,6	108,7	121,2	141,7	132,4	125,4	87,3
Atlas Copco	40,8	36,5	48,1	44,0	52,2	57,7	57,5	53,7	41,6	51,9	65,4	58,3	66,3	59,2	52,4
Axfood	38,6	43,8	39,5	39,3	25,3	22,2	24,5	25,1	23,3	22,4	27,5	24,4	29,1	26,1	29,4
Boliden	19,5	17,8	17,5	32,7	20,8	20,9	16,6	13,0	17,6	17,2	16,8	18,3	16,8	16,9	18,7
Electrolux	95,8	82,7	58,1	78,1	84,0	115,2	106,4	65,9	97,7	107,6	91,7	111,5	105,9	186,7	99,1
Ericsson	77,4	81,2	54,4	62,6	64,4	64,4	62,3	82,0	52,0	56,9	65,4	69,7	87,9	84,9	69,0
H&M	48,3	140,0	66,0	73,7	170,1	163,0	347,9	148,5	60,3	74,8	69,5	74,6	75,4	80,8	113,8
Handelsbanken	20,7	23,2	26,1	28,0	21,7	19,3	20,1	18,7	23,0	24,3	23,8	22,8	23,3	19,9	22,5
NCC	19,9	19,0	23,8	26,1	30,6	33,2	23,0	33,8	31,4	27,4	16,9	20,3	19,8	26,5	25,1
Nordea	37,7	25,5	32,0	32,2	27,9	37,3	25,9	24,3	25,5	39,9	35,6	35,7	35,6	50,8	33,3
PEAB	23,9	28,9	33,1	16,0	15,7	15,8	14,7	14,4	12,4	13,0	16,1	17,6	17,9	21,1	18,6
PostNord	28,1	20,3	28,8	31,1	29,0	30,9	33,3	27,4	27,1	29,5	28,8	29,1	29,2	28,1	28,6
Sandvik	34,9	38,0	33,0	47,4	42,2	44,3	56,2	41,2	48,7	51,0	41,0	48,9	40,1	40,6	43,4
SAS	20,8	24,5	20,6	19,0	21,4	23,3	20,1	14,9	18,0	18,4	16,8	16,5	18,3	15,8	19,2
SCA	33,6	28,9	31,7	28,2	35,5	36,3	51,4	35,2	54,2	61,4	60,8	75,2	92,5	66,9	49,4
SEB	51,4	50,9	46,5	38,6	34,9	44,9	36,6	29,8	34,2	34,5	35,7	32,6	32,5	34,5	38,4
Securitas	86,5	121,4	73,5	67,9	125,0	85,9	94,4	105,1	94,7	113,8	105,4	97,8	114,2	124,0	100,7
Skanska	108,1	83,5	56,9	55,4	60,5	59,7	61,9	30,8	50,6	47,7	59,9	65,4	68,2	59,2	62,0
SKF	50,2	49,7	25,6	35,1	40,1	46,6	50,9	37,0	42,2	64,6	62,1	57,7	49,1	34,1	46,1
SSAB	26,5	22,5	26,4	38,9	40,2	17,6	29,1	17,5	27,5	21,0	23,8	21,9	24,6	29,2	26,2
Swedbank	35,8	41,4	35,3	37,1	37,9	42,2	42,6	40,6	33,8	31,4	30,1	28,0	35,6	42,1	36,7
Telia Company	27,0	28,3	41,8	42,3	44,0	53,5	48,5	46,8	49,7	55,7	55,7	54,4	46,7	44,4	45,6
Vattenfall	22,6	25,6	27,1	38,7	28,1	35,0	39,0	36,3	34,4	30,9	28,6	28,9	27,4	27,5	30,7
Volvo Group	66,1	70,1	82,1	99,0	83,0	64,3	50,9	43,9	62,4	66,9	43,4	42,4	57,4	54,8	63,3

Tabell 6 Källa: årsredovisningar samt egna beräkningar

Förändring av genomsnittslön och vd-löner, genomsnitt för Sveriges 25 största publika och statliga aktiebolag Förändring i procent

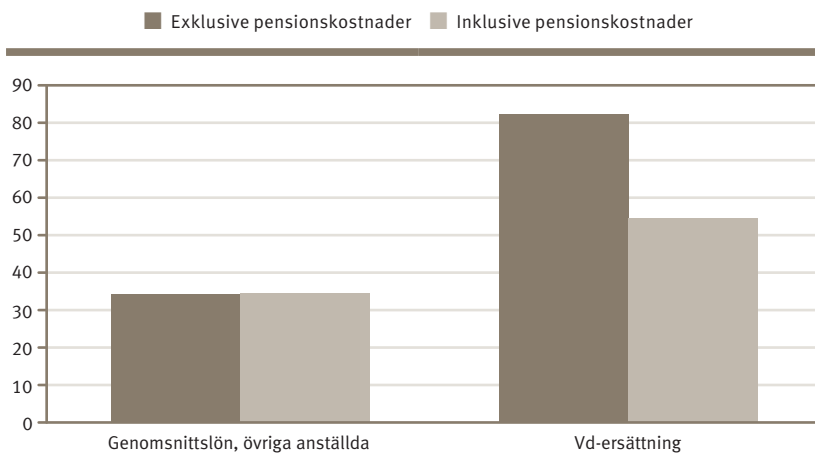

Diagram 16

Källa: årsredovisningar och egna beräkningar

Upphovet till ökningen av vd-lönekvoten i svenska storföretag går att härleda till kvotens två komponenter: ersättningen till verkställande direktören som utgör täljaren i beräkningen och genomsnittslönen bland övriga anställda som utgör nämnaren.

Ersättningarna till vdarna (exklusive pensionskostnader) för företagen som ingår i denna undersökning har, överlag, ökat kraftigt. Den genomsnittliga ersättningen under perioden 2013–2015 är 82 procent högre i nominella termer än genomsnittet för perioden 2002–2004, (diagram 17). Om pensionskostnaderna tas med är ökningen 55 procent för samma period. Pensionskostnaderna har således ökat långsammare än andra ersättningar till verkställande direktörer. Det innebär att pensionspremier på senare tid utgör en mindre andel av de samlade kostnaderna för verkställande direktörer.

Genomsnittslönen bland storföretagens övriga anställda har under 2000-talet, i nominella termer, ökat med i genomsnitt 34 procent (såväl inklusive som exklusive pensionskostnader). Anledningen till att vd-lönekvoten stigit under 2000-talet är därmed att ersättningarna till

Genomsnittslönens nivå och förändring på företagsbasis

	Genomsnittslön, övriga anställda, exklusive pensionskostnader		Genomsnittslön, övriga anställda, inklusive pensionskostnader	
	Genomsnitt, perioden 2013–2015	Förändring i procent sedan genomsnitt för perioden 2002–2004	Genomsnitt, perioden 2013–2015	Förändring i procent sedan genomsnitt för perioden 2002–2004
Alfa Laval	375 710	20,4	408 107	22,9
Assa Abloy	288 494	27,9	299 055	25,0
Atlas Copco	392 809	18,4	416 410	16,5
Axfood	406 986	41,4	435 175	39,8
Boliden	522 554	64,1	577 065	55,1
Electrolux	239 590	5,4	250 436	6,0
Ericsson	457 675	1,9	497 432	2,4
H&M	218 186	-2,7	221 950	-2,5
Handelsbanken	703 791	41,0	797 754	50,1
NCC	492 019	53,0	532 099	50,9
Nordea	720 871	75,7	802 322	73,8
PEAB	439 837	51,0	478 350	51,0
PostNord	371 647	65,0	409 472	64,7
Sandvik	403 867	30,6	436 452	29,7
SAS	598 926	29,9	644 591	24,5
SCA	311 368	6,9	341 190	7,3
SEB	554 974	44,6	624 589	51,4
Securitas	170 104	5,5	173 157	6,1
Skanska	410 912	54,7	446 942	57,3
SKF	352 609	20,6	373 594	20,9
SSAB	433 784	48,6	483 867	53,7
Swedbank	383 251	56,3	444 504	55,1
Telia Company	385 607	11,4	430 124	12,3
Vattenfall	580 035	58,5	665 527	66,5
Volvo Group	427 982	28,0	472 196	21,1

Tabell 7

Källa: årsredovisningar samt egna beräkningar

vdarna stigit påtagligt snabbare än löner, ersättningar och förmåner till övriga anställda på företagen.

Det genomsnittliga löneläget bland anställda skiljer sig dock markant åt mellan de olika företagen i undersökningen (tabell 7). Det högsta löneläget återfinns i Handelsbanken och Nordea, där löner, andra

Vd-lönens nivå och förändring på företagsbasis

	Vd-lön, exklusive pensionskostnader		Vd-lön, inklusive pensionskostnader	
	Genomsnitt, perioden 2013–2015	Förändring i procent sedan genomsnitt för perioden 2002–2004	Genomsnitt, perioden 2013–2015	Förändring i procent sedan genomsnitt för perioden 2002–2004
Alfa Laval	18 070 972	185,5	24 225 272	98,1
Assa Abloy	32 339 667	259,3	39 669 667	204,4
Atlas Copco	21 291 000	71,7	25 491 000	71,0
Axfood	9 135 667	19,9	11 557 000	-8,7
Boliden	7 696 223	61,3	9 981 349	47,1
Electrolux	28 659 333	131,7	34 477 667	85,4
Ericsson	32 016 459	54,7	40 419 431	17,2
H&M	13 300 000	63,9	17 100 000	-11,0
Handelsbanken	11 835 568	89,6	17 502 235	41,4
NCC	9 850 667	58,4	11 828 333	60,3
Nordea	21 451 845	148,5	33 025 677	127,7
PEAB	6 533 667	34,8	9 040 333	-0,9
PostNord	9 053 333	113,9	11 786 667	84,2
Sandvik	15 102 257	76,2	18 786 502	58,1
SAS	8 365 667	-7,6	10 820 333	-5,1
SCA	20 574 197	159,2	26 490 608	166,0
SEB	15 678 134	35,1	20 757 571	1,4
Securitas	15 478 000	1,8	19 532 333	28,5
Skanska	23 547 000	99,8	28 537 667	22,3
SKF	12 172 260	17,3	17 214 924	35,3
SSAB	8 766 667	76,5	12 166 667	53,9
Swedbank	10 827 000	89,8	15 693 850	46,3
Telia Company	14 652 897	72,1	20 772 468	69,9
Vattenfall	14 412 117	112,1	18 585 626	85,1
Volvo Group	20 652 526	33,0	24 463 735	-13,7

Tabell 8

Källa: årsredovisningar samt egna beräkningar

ersättningar och pensionskostnader i genomsnitt uppgått till 800 000 kronor om året per anställd på senare år. Det kan jämföras med genomsnittslönen, inklusive pensionskostnader, inom Securitas som uppgått till 173 000 kronor. Bland de åtta storföretag som haft den största uppgången i vd-löneknoten finns företag i flera olika lönelägen. Däremot

redovisar alla utom ett av dessa företag en långsammare löneutveckling i nominella termer bland övriga anställda än genomsnittet för alla 25 företag. Undantaget är Nordea som har haft snabbast ökning av genomsnittslönen av alla företag i undersökningen.

Löneskillnaderna mellan företagen är ännu större vad gäller ersättningen till den verkställande direktören, (tabell 8). Direktörerna på Assa Abloy och Ericsson erhåller högst ersättning, i båda fallen cirka 40 miljoner kronor i årsgenomsnitt för de senaste tre åren i undersökningen, inklusive pensionskostnader. Medan vdn på PEAB har den lägsta ersättningen, 9 miljoner kronor per år i genomsnitt 2013–2015. Gemensamt för de åtta företag, där vd-lönekvoten ökat med mer än 20 procent under undersökningsperioden, är att ersättningen till den verkställande direktören ökat kraftigt. I denna grupp redovisas ökning av vdns samlade ersättning, inklusive pensionskostnader, som spänner från 58 procent (Sandvik) till 204 procent (Assa Abloy) mätt som årsgenomsnittet för perioden 2013–2015 i jämförelse med 2002–2004.

5.4 Storföretagens direktörer i en alldeles egen division

Inom de största företagskoncernerna växer inkomstklyftan mätt som vd-lönekvoten över tid, som en följd av att ersättningsutvecklingen för innehavaren av direktörsstolen vida överstigit löneutvecklingen för övriga anställda. År 2015 hade en genomsnittlig direktör på ett svenskt företag med fler än 30 000 anställda 73 gånger mer i ersättning än den genomsnittliga anställda på samma företag (inklusive pensionskostnader). Det är den högsta nivån under hela 2000-talet. Nivån är, inte oväntat, lägre än motsvarande beräkningar av kvoter i USA och Storbritannien, som är länder som i utgångsläget kännetecknas av högre inkomstspredning generellt. Dock är det påfallande att trendriktningen är densamma i Sverige som i USA och Storbritannien.

De empiriska mätningarna av den företagsinterna vd-lönekvoten visar också att måttet inte bör ses eller användas som en absolut termometer på rättvisa. Svenska banker redovisar i genomsnitt lägre vd-lönekvoter än andra storföretag, samtidigt som ersättningsnivån till bankdirektörerna ligger något över genomsnittet för andra stora företag. En låg kvot behöver inte innebära en rimlig nivå på ersättning till vdn.

Däremot framträder viktiga trender när kvoten används för att ana-

lysera enskilda företags utveckling över tid. Nästan vart tredje storföretag i den svenska undersökningen uppvisar en markant ökning av klyftan mellan vdn och de anställda under 2000-talet. Gemensamt för dessa företag är en kraftig uppgång av vdns samlade ersättning, vanligtvis i kombination med svag löneutveckling bland övriga anställda. Om ett krav på redovisning av vd-lönekvoten infördes i Sverige skulle ledningarna på dessa företag tvingas motivera för ägare, anställda och omvärlden varför en sådan utveckling är rimlig. Tidiga indikationer från andra länder tyder också på att måttet kan påverka aktieägarnas bedömningar av föreslagna ersättningspaket till företagsledare, vilket innebär att det har viss potential att bidra till att förhindra oskäligt höga ersättningar till denna grupp.

6. Referenser

- AFL-CIO Office of Investment (2011), *Dodd-Frank Section 953(b): Why CEO-to-Worker Pay Ratios Matter For Investors*, AFL-CIO Briefing Paper. <http://www.aflcio.org/content/download/1090/9807/version/1/file/Why-CEO-to-Worker-Pay-Ratios-Matter-For-Investors.pdf>
- Conyon, Martin och Laura Read (2000), *The CEO-to-Employee Pay Gap: Evidence from UK firms*, Working Paper, July 2000. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2840487
- Cotton, James (1997), *Toward Fairness in Compensation of Management and Labor: Compensation Ratios, A Proposal for Disclosure*, Northern Illinois University Law Review, Rev. 157, Fall, 1997.
- Crawford, Steven och Karen Nelson (2016), *Mind the Gap: CEO-Employee Pay Ratios and Shareholder Say on Pay Votes*, Working Paper, January 2016. [https://www8.gsb.columbia.edu/faculty-research/sites/faculty-research/files/CNR%20Jan2016%20\(002\).pdf](https://www8.gsb.columbia.edu/faculty-research/sites/faculty-research/files/CNR%20Jan2016%20(002).pdf)
- Department of Business, Energy & Industrial Strategy (2016), *Corporate Governance Reform, Green Paper, November 2016*, Ref: BEIS/16/56. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/573438/beis-16-56-corporate-governance-reform-green-paper-final.pdf
- High Pay Centre (2015), *Thinking High and Low: Exploring Pay Disparities in Society*, High Pay Centre, September 2015. http://highpaycentre.org/files/FINAL_PAY_RATIOS_ESSAY_COLLECTION.pdf
- High Pay Centre (2016), *The State of Pay 2015*, Report, August 7, 2016. http://highpaycentre.org/files/The_State_of_Pay_2015.pdf
- Jenkins och Van Kerm (2009) "The Measurement of Economic Inequality" i Salverda *et al.* (red) "The Oxford Handbook of Economic Inequality"
- Mishel, Lawrence och Alyssa Davis (2015), *Top CEOs make 300 Times More Than Typical Workers*, Economic Policy Institute, Issue Brief #399, June 21, 2015. <http://www.epi.org/publication/top-ceos-make-300-times-more-than-workers-pay-growth-surpasses-market-gains-and-the-rest-of-the-o-i-percent/>

- SCB (2014) *Hushållens ekonomi (HEK)* <http://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/inkomster-och-inkomstfordelning/hushallens-ekonomi-hek/>
- SCB (2017) *Inkomster och skatter* <http://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/inkomster-och-inkomstfordelning/inkomster-och-skatter/>
- SEC, (2015) *Final Rule, Release Nos. 33-9877; 34-75610; File No. S7-07-13*, Securities and Exchange Commission. <https://www.sec.gov/rules/final/2015/33-9877.pdf>
- Smith, Elliott och Phil Kuntz (2013), *Disclosed: The Pay Gap between CEO's and Employees*, Bloomberg News. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2013-05-02/disclosed-the-pay-gap-between-ceos-and-employees>
- Song, Jae m.fl. (2016), *Firming Up Inequality*, Working Paper, November 2016. http://web.stanford.edu/~djprice/papers/FUI_22OCT2016_FINAL_QJE_SUBMIT.pdf
- The World Wealth and Income Database (2017) <http://wid.world/data/>

7. Metodbilaga: Om rapportserien, urval och metod

DETTA ÄR SJUJTTONDE rapporten i LOs serie om maktelitens inkomstutveckling. Den första rapporten, Eliternas återkomst, kom 1999 och beskriver inkomstutvecklingen åren 1950–1995 för 200 elitpositioner i vårt samhälle. Detta urval har varit vägledande för rapporterna sedan dess. Flera av rapporterna innehåller också särskilda granskningar av inkomstutvecklingen för olika maktgrupper.

Rapportserien om maktelitens inkomstutveckling

Nr	Namn	Utgivningsår	Specialstudie
1	Eliternas återkomst	1999	Åren 1950–1995
2	Eliterna mot nya höjder	2000	Alla börsens vdar
3	Eliterna flyger högre	2001	Internationell vd-jämförelse
4	Näringslivet ökar takten	2002	
5	Folkhemseliten drar ifrån	2003	Byråkraterna i Bryssel
6	Makteliten förbereder pensionen	2004	Samband vd-lön och företagets prestation samt vds pensionskostnader
7	Näringslivets maktelit befäster positionen	2005	Bolagshandlarna/riskkapitalisterna
8	Makteliten litar på sig själv	2006	Bolagsstyrning och styrelsearvoden
9	Makteliten gör som de brukar	2007	Bolagsstyrning och private equity
10	Makteliten – mycket vill ha mer	2009	Riskkapitalisternas inkomster
11	Makteliten – alltid mer, aldrig nog	2011	Toppinkomster och rörliga ersättningsssystem
12	Makteliten – kommer igen	2012	Toppinkomsttagarna internationellt
13	Makteliten – klyftorna består	2013	Välfärdsföretagen – en ny maktelit?
14	Makteliten – i en klass för sig	2014	Inkomstkoncentration kan hota den finansiella stabiliteten
15	Makteliten – svävar ovanför	2015	Guldregn över bankdirektörerna
16	Makteliten – klyftorna större än någonsin	2016	Vdars globala arbetsmarknad
17	Makteliten – reglerar inte sig själva	2017	Företagsinterna lönekvoten mellan direktörer och anställda

Tabell 9

7.1 Urval

Vårt urval omfattar 200 positioner i vårt samhälle inom olika maktsfärer (se nedan). På grund av sammanslagningar mellan några fackförbund och några arbetstagarorganisationer har dock tre av de ursprungliga positionerna försvunnit.

Vi har begränsat oss till "den anställda eliten", det vill säga elitpositioner som bygger på ett anställningsförhållande och ger en löneinkomst. Det gör att kretsen stora kapitalägare inte ingår i vårt urval. Vi jämför inkomstutvecklingen för denna anställda elitgrupp med industriarbetarlönen.

I vårt urval har vi strävat efter att få fram en så beständig elitgrupp som möjligt vilket är vad som möjliggjort vår långa inkomstserie, som börjar redan 1950. Vi har i första hand valt positioner som funnits hela denna tidsperiod. Vissa positioner som inte fanns 1950 har lagts till efter hand. Det gäller bland annat gruppen media, där positionerna som chef och olika programchefer för SVT och TV4 har tillkommit. Detta för att på bästa sätt fånga samhällets maktelit i dag.

Fokus för undersökningen är inkomstutvecklingen för de positioner vi valt att följa, inte för enskilda personer. Vi redovisar i rapporten den taxerade inkomsten för den person som innehade positionen respektive undersökningsår.

Urvalsgrupper

För att få fram vårt ursprungsurval definierade vi elva viktiga maktgrupper i vårt samhälle och valde 10–50 positioner ur respektive grupp, sammanlagt 200 positioner (i dag 197 positioner).

De elva urvalsgrupperna i maktelitenundersökningen

Urvalsgrupp	Antal positioner	Beskrivning av urvalet
Näringslivet	50	Beslut som tas av de högst uppsatta cheferna på de största svenska bolagen påverkar både de anställda och samhället i stort – personerna som innehar dessa positioner bör därför räknas till samhällets maktelit. Näringslivet representeras i vår undersökning av 50 positioner inom sju branscher – verkstad, stål, bygg, papper, försäkringsbolag/finansverksamhet/banker, handel samt en grupp med företag från övriga branscher. Företagen är de största inom sina branscher för respektive undersökningsår, mätt i antal anställda i Sverige och utomlands. Minst 30 av företagen finns också noterade bland de med störst marknadsvärde på Stockholmsbörsen, Nasdaq OMX. I de fall då verkställande direktören bor/skattar utomlands har vi letat i företagets årsredovisning efter hans inkomst, eller valt den högste Sverigechefen. Om ingen sådan identifierats har vi valt nästa företag på vår lista. År 2015 har inkomsten för 7 av vdarna i svenska bolag tagits från företagets årsredovisningar. I dessa fall finns inga inkomster från andra bolagsengagemang eller kapitalinkomster med.
Arbetsmarknadens parter	25	I Sverige har parterna på arbetsmarknaden en viktig roll; de främsta företrädarna för arbetsgivare och arbetstagare bör därför räknas till makteliten. Från arbetstagsidan ingår i undersökningen ordförandena i de tre fackliga centralorganisationerna och ordförandena i de åtta största fackförbunden. Förutom ordföranden ingår några andra maktpositioner i några av organisationerna/förbunden: avtalssekreterare samt ekonomiansvariga. Från arbetsgivar sidan ingår ordförande, vd och förhandlingschef hos de privata arbetsgivarnas huvudorganisation Svenskt Näringsliv, samt de högst uppsatta positionerna inom tre tunga förbund inom organisationen. Dessutom ingår i urvalet vdn för den offentliga arbetsgivarorganisationen Sveriges Kommuner och Landsting. Även på arbetsgivar sidan ingår några ekonomiansvariga för organisationer/förbund. Under den studerade periodens gång har några organisationsförändringar skett bland arbetsmarknadens parter. Tre positioner har försvunnit från gruppen när Industriförbundet gick ihop med Svenskt Näringsliv, när Sveriges kommuner och landsting bildades samt när Unionen bildades 2008 av SIF och HTF.
Regering och riksdag	22	Landets högsta politiska företrädare tillhör naturligtvis makteliten i samhället. Vi har valt ut 22 viktiga poster som har stor makt och möjlighet att påverka i samhället: Statsministern, sex tunga ministerposter, talmannen, tre statssekreterare, ordförandena och vice ordförande i tre tunga utskott, partiledarna för de fyra övriga riksdagspartierna som funnits med sedan 1950 och partisekreteraren för Socialdemokraterna.
Kommunerna	20	Många beslut som påverkar människors vardag ligger i Sverige på kommunal nivå; personer på de högst uppsatta positionerna i stora kommuner får därmed anses tillhöra samhällets maktelit. I denna urvalsgrupp ingår den högste politikern (Kommunstyrelsens ordförande) och högste tjänstemannen (Stadsdirektören) i landets tio största (mätt i antal invånare) kommuner under respektive undersökningsår. Kommunerna år 2015 är Stockholm, Göteborg, Malmö, Uppsala, Linköping, Västerås, Örebro, Helsingborg, Norrköping och Jönköping.

Urvalsgrupp	Antal positioner	Beskrivning av urvalet
Media	16	Representanter för den tredje statsmakten bör naturligtvis också ingå i en undersökning av samhällets maktelit. Till den här gruppen har vi valt ut chefredaktörerna för landets största dagstidningar, Dagens Nyheter, Aftonbladet, Göteborgs Posten, Expressen och Svenska Dagbladet samt de två största affärstidningarna Veckans Affärer och Dagens Industri. Vidare cheferna för DN debatt och ledarsida samt Aftonbladets politiska chefredaktör. I gruppen ingår chefer inom etermedia: radio- och TV-cheferna, cheferna för Ekot, Aktuellt och TV4 Nyheter samt vd på TV4.
Kommunala/landstingskommunala verksamheter	12	Som komplement till de högst uppsatta positionerna på övergripande nivå i Sveriges största kommuner, ingår i denna undersökning även den högst ansvarige för områdena bostäder, socialvård, trafik och sjukvård i Stockholm, Göteborg och Malmö. Beslut som tas av innehavarna av dessa positioner personer påverkar många människors vardag och de kan därför räknas till samhällets maktelit.
Folkrörelseorganisationer	11	Folkrörelserna är viktiga opinionsbildare i vårt land, och de som leder dem bör därför räknas till makteliten. Gruppen inkluderar den högst uppsatte inom respektive organisation. Vi har till den här gruppen valt fyra arbetarrörelseorganisationer (ABF, HSB, Folkets hus och parker, samt Hyresgästföreningen), tre idrottsorganisationer (Fotbolls-, Friidrotts- och Riksidrottsförbundet), nykterhetsorganisationen IOGT/NTO, hjälporganisationen Röda Korset, Lantbrukarnas Riksförbund LRF samt Kooperativa förbundet.
Överhets-samhället	11	I den här gruppen har vi samlat höga positioner inom vad som kan kallas det traditionella överhettssamhället – hovet, domstolarna, kyrkan, militären och ambassaderna. Positionerna inom denna grupp har stor formell och/eller informell makt och platsar därför i denna undersökning.
Ekonomer	10	Ekonomerna är en yrkeskår som under de senaste decennierna varit tongivande i den svenska samhällsdebatten och lönebildningen; de högst uppsatta personerna inom yrkeskåren bör därmed räknas till makteliten. Ekonomerna är också en grupp som under senare år stärkt sin ställning inom makteliten. Vi har till den här gruppen valt cheferna för Stockholmbörsen (Nasdaq/OMX) och Finansinspektionen, chefsekonomerna vid Nordea, Handelsbanken och SE-banken samt vd LO, TCO, Saco, Svenskt Näringsliv och Teknikföretagen.
Statliga verksamheter	10	Till denna grupp har vi valt ut de högst uppsatta posterna på tio viktiga och välkända statliga verksamheter. Beslut som fattas av personerna på dessa positioner har stor påverkan på samhället och innehavarna av positionerna är därför inkluderade i urvalet till makteliten. Denna urvalsgrupp inkluderar Riksbankschefen, en Riksrevisor, två generaldirektörer och sex vd för statligt ägda bolag.
Universitets- och forskarvärlden	10	Universitets- och forskarvärlden bör ingå i en undersökning av makteliten då högt uppsatta personer och forskare har både stort direkt inflytande på samhällsdebatten och indirekt inflytande som ansvariga för utbildning av nästa generations makthavare. I denna undersökning är representanterna för denna grupp rektorerna för högskolor och universitet med lite olika inriktning och i olika delar av landet: Uppsala universitet, Handelshögskolan, Konstfack och Karolinska Institutet i Stockholm samt Chalmers tekniska högskola i Göteborg. Vidare ingår prefekten/chefen för institutionen för socialt arbete/Socialhögskolan vid universitetet i Stockholm, nationalekonomiska institutionen vid universitetet i Uppsala och Stockholm och institutionen för företagsekonomi samt juridiska institutionen vid universitetet i Lund.

Tabell 10

Huvudgrupper/analysgrupper

Den största av de elva grupperna är *näringslivet* med 50 positioner, övriga innehåller 10 till 28 positioner (10 till 25 från 2008). Dessa tio övriga maktgrupper är var för sig för små för att det ska gå att dra några slutsatser om inkomstförändringar. Därför har vi i vår rapportserie sammanfört dem till två huvudgrupper, den *byråkratiska* och den *demokratiska* eliten. Detta är våra tre analysgrupper i maktelitenundersökningen.

De tre huvudsakliga analysgrupperna i maktelitenundersökningen

Analysgrupp	Antal positioner	Beskrivning av gruppen
Byråkratiska eliten	96	I den byråkratiska eliten ingår höga chefer inom statlig, kommunal och offentligt ägd privat verksamhet. Maktgrupperna Statlig verksamhet, Kommunala bolag, Överhettssamhället, Universitet/forskning, Ekonomer och Media, delar av maktgrupperna Arbetsmarknadens parter (ej förtroendevalda), kommunerna (högsta tjänstemännen).
Demokratiska eliten	51	Den demokratiska eliten består av folk- och förtroendevalda inom politiken, fackföreningsrörelsen, folkrörelserna och intresseorganisationer. Maktgrupperna Regering/riksdag och Folkrörelser, samt delar av grupperna Arbetsmarknadens parter (alla förtroendevalda) och Kommunerna (de högsta politikerna).
Ekonomiska eliten	50	Vdar och koncernchefer för de 50 största svenska företagen inom sju branscher: Bygg, Papper, Handel, Stål, Bank och Försäkring, Verkstad, samt en grupp med de största företagen inom övriga branscher.

Tabell 11

7.2 Datakällor

Namn och personuppgifter på de personer som innehade de granskade positionerna respektive år har vi hämtat från årsredovisningar, arkiv eller andra offentliga källor eller genom att kontakta företagen eller verksamheterna själva. Därefter har vi tagit fram den taxerade inkomsten via offentliga register hos skattemyndigheten.

7.3 Referensinkomst – industriarbetarlönen

Skälet till att vi valt just industriarbetarlönen som jämförelse i denna undersökning är att denna lön finns redovisad i den offentliga lönesta-

tistiken under hela undersökningsperioden. Valet av industriarbetarlö-
nen som referensinkomst möjliggör alltså en lång historisk serie.

För den genomsnittliga industriarbetarlönen har vi använt oss av Sta-
tistiska centralbyråns årliga redovisning av denna lön (B + C enligt SNI
2007 = tillverkningsindustri samt gruv- och mineralutvinning, tidigare
heter dessa C + D enligt SNI 2002). För år 2015 var den genomsnittliga
lönen i denna grupp 351 741 kronor om året, eller 29 022 kronor i måna-
den (årslönen dividerad med 12,12).

Man kan också jämföra maktelitens inkomster med någon annan
grupps löner till exempel genomsnittslönen för alla privata arbetare,
som år 2015 var något lägre än industriarbetarens, 330 152 kronor i års-
lön. Den ekonomiska eliten tjänade med denna jämförelse 57,8 gånger
mer och hela makteliten tjänade i snitt motsvarande 19,9 privata arbe-
tarlöner. Man kan självklart också jämföra maktelitens inkomster med
inkomsterna för andra specifika yrkesgrupper. Den genomsnittliga års-
lönen för en undersköterska år 2015 var 317 544 kronor. Detta innebär att
den genomsnittliga inkomsten i den ekonomiska eliten var 60,1 gånger
högre än undersköterskelönen. Genomsnittsinkomsten i hela makteli-
ten motsvarade 20,7 undersköterskelöner.

7.4 Sammanräknad inkomst och inkomst av tjänst

I denna undersökning är ambitionen att ge en bild av den faktiska eko-
nomiska situation som maktpositionerna ger. Detta fångas inte genom
att endast studera personerna i maktelitens lön av två orsaker:

För det första, medför många höga positioner sidouppdrag som också
ger inkomster, till exempel styrelseuppdrag. Summan av dessa **tjänste-
inkomster** ger därför en bättre bild än endast grundlönen från den
aktuella positionen.

För det andra, innebär välbetalda positioner ofta att innehavaren med
tiden kan bygga upp en förmögenhet som genererar kapitalinkomster
eller inkomster av näringsverksamhet. Dessutom är delar av kapital-
inkomsterna också direkt en del av ersättningen till många vdar genom
att de vid tillfälle fått till exempel aktier som en form av långsiktigt in-
citamentsprogram. Därför anser vi att det ger en mer rättvisande bild
av den ekonomiska situationen om vi utgår från den **sammanräknade
inkomsten** för makteliten (som inkluderar avkastning på kapital och

Maktelitens inkomst av tjänst respektive sammanräknad inkomst 1950–2015 Antal industriarbetarlöner

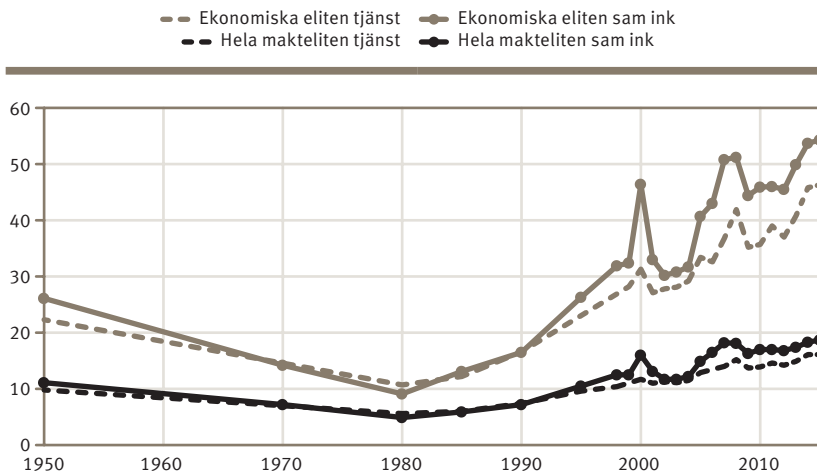

Diagram 17

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

inkomster/avdrag för näringsverksamhet) istället för enbart inkomst av tjänst.

Generellt (om annat ej anges) jämförs industriarbetarlönen i denna rapport med den sammanräknade inkomsten före skatt för positionerna i makteliten. I tabellbilagan redovisas dock, för alla positioner, såväl inkomst av tjänst som sammanräknad inkomst.

Kapitalinkomsternas andel av de totala inkomsterna i makteliten har ökat över de senaste decennierna (diagram 17), vilket speglar en generell utveckling i inkomsttoppen hos befolkningen. Inom maktelitengruppen är det dock främst vissa personer (speciellt inom den ekonomiska eliten) som har stora kapitalinkomster.

Kapitalinkomsternas betydelse för maktelitens sammanräknade inkomst har också varierat stort mellan enskilda år i vår undersökning. Skillnaden mellan den sammanräknade inkomsten och tjänsteinkomsterna i den ekonomiska eliten (kapitalinkomsterna) var i vår undersökning som störst år 2000. Då utgjordes inkomsterna i denna grupp till nästan en tredjedel av kapitalinkomster. Detta kan jämföras med

1980, då kapitalinkomsterna för gruppen var negativa (kapitalutgifter-na översteg kapitalinkomsterna) med 17 procent av den sammanlagda inkomsten. Kapitalinkomsten för år 2015 utgjorde 14,8 procent av den sammanräknade inkomsten i den ekonomiska eliten.

Det är tydligt att de stora variationerna i inkomster i makteliten under enskilda år utgörs av förändringar i kapitalinkomster. Dessa förändringar styrs i sin tur till stor del av kraftiga upp- och nedgångar på aktiemarknaden. Mellan 1996 och år 2000 steg börsen (Affärsvärldens generalindex) med 185 procent (från 116 i årsgenomsnitt till 330) för att sedan falla med 46 procent (till 177) fram till år 2002. Den senaste finanskrisen fick till följd att börsen föll 36 procent (från 381 till 244) mellan åren 2007 och 2009.

7.5 Genomsnittsinkomst

I vår undersökning vill vi ge en bild av inkomstläget för makteliten-gruppen, och undergrupperna inom makteliten, som helhet. Problemet med höga och ökande inkomster i makteliten är en samhällsutmaning där de med stor makt riskerar mista kontakten med, och förståelsen för, vanliga medborgare och löntagare. Det är därför av intresse att redovisa summerande mått på maktelitens inkomster, snarare än bara inkomsterna för enskilda individer. Utgångspunkten är att presentera insamlat datamaterial på ett begripligt sätt för våra läsare. I våra beräkningar använder vi, för detta syfte, genomsnittsinkomsten (medelinkomsten), det vill säga den sammanlagda inkomsten för positionerna i gruppen delat med antalet positioner.

All summerande statistik har för- och nackdelar. Den huvudsakliga nackdelen med att använda genomsnittsinkomsten i den här typen av undersökning är att om en enskild person ett undersökningsår har kraftigt högre eller kraftigt lägre inkomst än övriga i gruppen kan genomsnittsinkomsten ge en missvisande bild av gruppens generella inkomstläge. I denna rapportserie har vi enbart stött på detta dilemma när det gäller gruppen den ekonomiska eliten, där enskilda positioner vissa undersökningsår har haft kraftigt avvikande inkomster (långt över övriga i gruppen). För att inte dessa extrema inkomster ska få ett orimligt stort genomslag har vi i maktelitenrapporterna satt ett "inkomsttak" på 200 industriarbetarlöner vilket ger ett trimmat medelvärde. Inkomster över

den nivån finns alltså inte med i våra sammanställningar i tabeller och diagram. Utan detta tak blir medelvärdet för inkomsterna i maktelitens ekonomiska elit 2015 motsvarande drygt 80 gånger industriarbetarlönen.

Det är också viktigt att notera att inkomsterna i den grupp vi kallar makteliten inte är symmetriskt fördelade (inte heller efter att extrema avvikelser exkluderats). Materialet består av tre huvudgrupper vilka, som diskuteras i rapporten, har väldigt olika inkomstnivåer. Valet av den (trimmade) medelinkomsten som summerande mått innebär att en stor minoritet inom maktelitengruppen ((delar av) den ekonomiska eliten) påverkar nivån mer än om vi valt till exempel medianen som summerande mått. Spridningen av inkomsterna inom makteliten är en viktig aspekt av de senaste decenniernas utveckling och diskuteras genomgående i rapporten. När summerande mått används är det dock vår bedömning att ett mått som också fångar utvecklingen i de övre inkomstskikten av makteliten är mest meningsfullt för att förklara datamaterialet på ett begripligt sätt. Hela inkomsten för alla positioner, medelinkomsten, den trimmade medelinkomsten och medianinkomsten i alla urvalsgrupper presenteras i tabell 14 i tabellbilagan.

8. Tabellbilaga: Maktelitens inkomster 1950–2015

Genomsnittlig årsinkomst i kronor (medelinkomst)
i de elva urvalsgrupperna

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad nettoinkomst*	Industriarbetarens lön i genomsnitt
NÄRINGSLIVET				
1950	50	134 784	157 508	6 040
1970	50	393 363	378 110	26 670
1980	49	739 873	630 811	69 470
1985	50	1 233 791	1 322 063	101 110
1990	50	2 496 563	2 476 962	150 340
1995	49	4 132 422	4 767 854	181 020
1998	50	5 627 414	6 703 884	210 300
1999	50	5 983 022	6 885 924	212 400
2000	50	6 913 211	10 260 525	221 086
2001	50	6 191 213	7 535 696	228 598
2002	50	6 658 939	7 246 638	239 930
2003	50	6 953 066	7 776 366	247 217
2004	50	7 412 665	8 051 461	254 160
2005	50	8 751 045	10 645 269	261 656
2006	50	8 774 965	11 572 120	269 030
2007	50	10 290 541	14 198 574	279 755
2008	50	11 305 653	14 024 149	291 458
2009	50	9 989 259	12 683 908	298 588
2010	50	10 973 177	14 092 293	307 234
2011	50	12 296 650	14 527 028	315 593
2012	50	12 142 007	14 932 773	328 235
2013	50	13 656 772	16 725 470	335 023
2014	50	15 689 272	18 416 917	342 847
2015	50	16 274 514	19 083 569	351 741
REGERING/RIKSDAG				
1950	22	26 281	29 466	6 040
1970	23	142 457	140 374	26 670
1980	23	206 787	189 377	69 470
1985	23	268 007	245 810	101 110
1990	23	461 311	423 972	150 340
1995	24	604 647	600 458	181 020
1998	23	698 893	735 249	210 300
1999	22	781 367	840 529	212 400
2000	22	823 120	818 584	221 086
2001	22	841 734	828 600	228 598
2002	22	909 039	883 401	239 930
2003	22	909 039	883 401	247 217
2004	22	942 180	924 929	254 160
2005	22	988 957	930 401	261 656
2006	22	1 038 525	954 988	269 030
2007	22	1 444 326	1 916 515	279 755
2008	22	1 185 640	1 413 104	291 458
2009	22	1 221 398	1 412 212	298 588
2010	22	1 283 601	1 618 581	307 234
2011	22	1 305 206	1 610 152	315 593
2012	22	1 323 040	1 464 786	328 235
2013	22	1 317 896	1 523 063	335 023
2014	22	1 350 536	1 527 853	342 847
2015	22	1 369 116	1 545 410	351 741

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Samman- räknad netto- inkomst*	Industri- arbetarens lön i genomsnitt
ARBETSMARKNADENS PARTER				
1950	28	39 566	42 145	6 040
1970	29	155 845	144 265	26 670
1980	29	371 543	310 055	69 470
1985	29	576 355	482 392	101 110
1990	29	780 319	747 187	150 340
1995	29	1 016 880	1 057 229	181 020
1998	28	1 376 257	2 352 504	210 300
1999	28	1 326 740	1 787 309	212 400
2000	28	1 342 222	1 739 021	221 086
2001	28	1 335 258	1 714 900	228 598
2002	27	2 050 516	1 727 666	239 930
2003	27	1 639 933	1 337 693	247 217
2004	27	1 741 373	1 491 403	254 160
2005	26	1 896 906	2 115 689	261 656
2006	26	3 686 785	3 980 100	269 030
2007	26	2 165 949	2 436 103	279 755
2008	25	1 802 839	1 807 444	291 458
2009	25	1 958 608	1 982 629	298 588
2010	25	2 518 783	2 692 407	307 234
2011	25	2 398 671	2 429 527	315 593
2012	25	2 596 840	2 609 894	328 235
2013	25	1 986 406	2 070 260	335 023
2014	25	2 108 779	2 341 166	342 847
2015	25	2 099 123	2 128 864	351 741
STATLIG VERKSAMHET				
1950	9	47 569	52 910	6 040
1970	10	183 221	191 479	26 670
1980	10	397 182	378 485	69 470
1985	10	603 759	591 456	101 110
1990	10	1 255 675	1 242 754	150 340
1995	10	2 591 249	2 516 258	181 020
1998	10	2 101 042	2 051 310	210 300
1999	10	2 352 651	2 314 744	212 400
2000	10	2 562 134	2 492 808	221 086
2001	10	2 776 443	2 643 446	228 598
2002	10	2 933 171	2 619 971	239 930
2003	10	3 223 874	3 025 751	247 217
2004	10	3 549 235	3 580 656	254 160
2005	10	4 284 159	4 382 236	261 656
2006	10	3 845 487	4 260 394	269 030
2007	10	4 306 108	4 636 020	279 755
2008	10	6 361 447	6 707 958	291 458
2009	10	6 753 762	6 958 109	298 588
2010	10	6 526 066	6 611 615	307 234
2011	10	6 041 050	6 062 198	315 593
2012	10	6 255 691	6 449 037	328 235
2013	10	6 283 715	6 274 987	335 023
2014	10	6 485 374	6 618 354	342 847
2015	10	6 177 877	6 487 333	351 741

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Samman- räknad netto- inkomst*	Industri- arbetares lön i genomsnitt
KOMMUNER				
1950	20	27 366	28 197	6 040
1970	20	97 882	97 236	26 670
1980	20	213 551	195 640	69 470
1985	20	274 348	249 331	101 110
1990	20	468 308	418 604	150 340
1995	20	613 938	577 456	181 020
1998	20	697 072	688 533	210 300
1999	20	744 892	768 758	212 400
2000	20	770 829	810 352	221 086
2001	20	791 332	776 522	228 598
2002	20	815 175	794 980	239 930
2003	20	858 856	842 174	247 217
2004	20	876 235	878 581	254 160
2005	20	890 534	885 198	261 656
2006	20	916 992	919 890	269 030
2007	20	948 313	939 672	279 755
2008	20	1 024 620	996 373	291 458
2009	20	1 053 124	1 049 537	298 588
2010	20	1 102 922	1 151 308	307 234
2011	20	1 113 076	1 124 837	315 593
2012	20	1 216 797	1 119 692	328 235
2013	20	1 170 984	1 125 570	335 023
2014	20	1 404 051	1 362 788	342 847
2015	20	1 246 169	1 225 721	351 741
KOMMUNALA/LANDSTINGSKOMMUNALA VERKSAMHETER				
1950	12	28 153	28 847	6 040
1970	12	128 993	127 786	26 670
1980	12	266 698	239 921	69 470
1985	12	368 096	346 658	101 110
1990	12	573 706	546 295	150 340
1995	12	789 487	771 001	181 020
1998	12	898 992	935 182	210 300
1999	12	864 823	860 649	212 400
2000	12	960 009	958 916	221 086
2001	12	1 518 097	1 534 613	228 598
2002	12	986 953	952 864	239 930
2003	12	1 032 206	1 011 914	247 217
2004	12	1 039 124	1 014 186	254 160
2005	12	1 145 549	1 156 806	261 656
2006	12	1 189 734	1 163 487	269 030
2007	12	1 229 652	1 235 311	279 755
2008	12	1 230 448	1 288 905	291 458
2009	12	1 242 625	1 225 662	298 588
2010	12	1 296 789	1 317 734	307 234
2011	12	1 397 007	1 502 886	315 593
2012	12	1 433 839	1 395 768	328 235
2013	12	1 471 681	1 434 611	335 023
2014	12	1 542 905	1 529 968	342 847
2015	12	1 401 167	1 415 159	351 741

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Samman- räknad netto- inkomst*	Industri- arbetarens lön i genomsnitt
ÖVERHETSSAMHÄLLET				
1950	10	26 344	35 984	6 040
1970	10	117 320	119 459	26 670
1980	11	306 913	304 070	69 470
1985	11	431 036	440 875	101 110
1990	11	752 116	722 226	150 340
1995	11	1 106 247	1 111 666	181 020
1998	11	679 352	1 185 456	210 300
1999	11	759 679	1 333 240	212 400
2000	11	903 913	1 528 986	221 086
2001	11	1 011 819	3 197 260	228 598
2002	11	1 122 545	1 195 831	239 930
2003	11	1 073 898	1 204 474	247 217
2004	11	1 043 212	967 851	254 160
2005	11	1 090 196	1 008 714	261 656
2006	11	1 140 023	1 652 982	269 030
2007	11	1 234 419	2 149 457	279 755
2008	11	1 248 272	1 976 159	291 458
2009	11	1 230 930	1 767 662	298 588
2010	11	1 178 850	2 695 826	307 234
2011	11	1 130 961	3 251 917	315 593
2012	11	1 532 349	2 567 125	328 235
2013	11	1 293 741	1 792 442	335 023
2014	11	1 262 215	1 816 168	342 847
2015	11	1 260 333	3 391 944	351 741
UNIVERSITET/FORSKARVÄRLDEN				
1950	9	30 733	34 614	6 040
1970	10	126 765	126 768	26 670
1980	10	263 444	249 550	69 470
1985	10	318 933	317 917	101 110
1990	10	482 030	695 156	150 340
1995	10	993 002	1 090 650	181 020
1998	10	732 383	1 182 518	210 300
1999	10	769 494	1 147 579	212 400
2000	10	741 631	1 094 406	221 086
2001	10	807 930	1 051 537	228 598
2002	10	851 383	1 025 824	239 930
2003	10	936 849	1 055 255	247 217
2004	10	912 651	889 763	254 160
2005	10	909 297	953 018	261 656
2006	10	1 000 831	995 673	269 030
2007	10	992 423	1 107 068	279 755
2008	10	1 021 412	1 071 899	291 458
2009	10	1 127 773	1 147 531	298 588
2010	10	1 207 495	1 239 439	307 234
2011	10	1 284 170	1 308 016	315 593
2012	10	1 236 710	1 221 184	328 235
2013	10	1 398 302	1 410 489	335 023
2014	10	1 442 499	1 498 826	342 847
2015	10	1 346 565	1 369 698	351 741

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad nettoinkomst*	Industriarbetarens lön i genomsnitt
MEDIA				
1950	11	37 594	37 123	6 040
1970	16	114 055	106 602	26 670
1980	15	222 279	192 406	69 470
1985	14	299 330	253 456	101 110
1990	16	645 993	588 967	150 340
1995	16	956 973	904 574	181 020
1998	16	1 119 953	1 093 682	210 300
1999	14	1 209 879	1 191 893	212 400
2000	16	1 157 269	1 230 863	221 086
2001	15	1 450 922	1 439 507	228 598
2002	16	1 471 096	1 461 530	239 930
2003	16	1 510 574	1 507 245	247 217
2004	16	1 567 448	1 548 676	254 160
2005	16	1 645 001	1 650 732	261 656
2006	16	1 823 917	1 824 215	269 030
2007	16	1 846 091	1 882 820	279 755
2008	16	1 920 985	1 904 379	291 458
2009	16	2 420 410	2 736 986	298 588
2010	16	2 156 306	2 248 238	307 234
2011	16	2 512 100	2 573 795	315 593
2012	16	2 340 735	2 293 971	328 235
2013	16	2 531 747	2 554 023	335 023
2014	16	2 347 772	2 301 609	342 847
2015	16	2 618 305	2 695 157	351 741
EKONOMER				
1950	6	23 843	24 109	6 040
1970	8	112 009	107 244	26 670
1980	10	245 134	204 122	69 470
1985	10	365 702	324 185	101 110
1990	10	646 314	601 161	150 340
1995	10	1 020 174	997 336	181 020
1998	10	1 276 254	1 270 845	210 300
1999	9	1 410 096	1 455 807	212 400
2000	10	1 257 117	1 712 367	221 086
2001	10	1 346 831	1 346 254	228 598
2002	10	1 540 872	1 708 038	239 930
2003	10	1 634 982	1 813 642	247 217
2004	10	1 953 874	2 890 978	254 160
2005	10	2 116 910	2 379 619	261 656
2006	10	2 567 999	2 807 524	269 030
2007	10	3 044 279	3 221 716	279 755
2008	10	1 573 267	1 694 668	291 458
2009	10	1 796 291	1 870 894	298 588
2010	10	1 946 968	2 077 333	307 234
2011	10	2 377 026	2 419 572	315 593
2012	10	2 849 103	3 143 686	328 235
2013	10	2 801 943	3 059 368	335 023
2014	10	2 245 107	2 726 026	342 847
2015	10	3 167 492	3 412 799	351 741

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Samman- räknad netto- inkomst*	Industri- arbetarens lön i genomsnitt
FOLKRÖRELSEORGANISATIONER				
1950	11	30 731	30 711	6 040
1970	10	143 231	140 770	26 670
1980	11	243 252	218 775	69 470
1985	11	401 130	367 979	101 110
1990	11	676 273	623 527	150 340
1995	11	915 252	902 989	181 020
1998	11	1 096 479	1 078 718	210 300
1999	11	1 067 091	1 055 732	212 400
2000	11	1 109 084	1 116 110	221 086
2001	11	1 419 748	1 259 488	228 598
2002	11	1 446 251	1 198 089	239 930
2003	11	1 324 976	1 288 993	247 217
2004	11	1 407 831	1 410 956	254 160
2005	11	1 457 056	1 452 862	261 656
2006	11	1 395 458	1 272 741	269 030
2007	11	1 435 212	1 455 180	279 755
2008	11	1 620 385	1 578 021	291 458
2009	11	1 549 419	1 508 250	298 588
2010	11	1 786 287	1 867 215	307 234
2011	11	1 513 934	1 518 395	315 593
2012	11	1 929 563	2 754 578	328 235
2013	11	1 849 791	1 873 984	335 023
2014	11	1 428 901	1 403 116	342 847
2015	11	1 503 537	1 652 908	351 741
ALLA GRUPPER				
1950	188	59 432	67 299	6 040
1970	198	198 970	192 648	26 670
1980	200	388 498	340 039	69 470
1985	200	603 502	598 370	101 110
1990	202	1 109 933	1 088 183	150 340
1995	202	1 741 756	1 891 948	181 020
1998	201	2 185 373	2 638 903	210 300
1999	197	2 333 557	2 649 339	212 400
2000	200	2 581 167	3 546 137	221 086
2001	199	2 506 672	3 005 056	228 598
2002	199	2 715 830	2 809 429	239 930
2003	199	2 735 037	2 891 994	247 217
2004	199	2 932 300	3 102 704	254 160
2005	198	3 366 179	3 888 705	261 656
2006	198	3 637 096	4 431 638	269 030
2007	198	3 922 143	5 088 992	279 755
2008	197	4 195 405	4 960 342	291 458
2009	197	3 959 850	4 721 424	298 588
2010	197	4 286 895	5 237 674	307 234
2011	197	4 613 448	5 353 281	315 593
2012	197	4 678 264	5 515 917	328 235
2013	197	5 003 852	5 837 094	335 023
2014	197	5 494 463	6 293 549	342 847
2015	197	5 671 454	6 569 592	351 741

Tabell 12

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

* Inkluderar ett tak på motsvarande 200 industriarbetarlöner för att extremt höga kapitalinkomster för ett fåtal inte ska snedvridera resultaten. För 2015 års undersökning gällde detta tre personer, alla hade positioner inom näringslivsgruppen.

De elva urvalsgrupperna uppdelade på kön, åren 1950–2015, antal positioner och sammanräknad inkomst i antal industriarbetarlöner

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Industriarbetarlöner*	Antal	Industriarbetarlöner*	Antal	Industriarbetarlöner*
NÄRINGSLIVET						
1950	0		50	26,1	50	26,1
1970	0		50	14,2	50	14,2
1980	0		49	9,1	49	9,1
1985	0		50	13,1	50	13,1
1990	0		50	16,5	50	16,5
1995	0		49	26,3	49	26,3
1998	0		50	31,9	50	31,9
1999	0		50	32,4	50	32,4
2000	0		50	46,4	50	46,4
2001	1	29,5	49	33,0	50	33,0
2002	1	26,7	49	30,3	50	30,2
2003	2	14,8	48	31,5	50	30,8
2004	0		50	31,7	50	31,7
2005	0		50	40,7	50	40,7
2006	1	37,1	49	42,7	50	43,0
2007	2	62,1	48	47,1	50	50,8
2008	2	58,9	48	47,7	50	48,1
2009	2	30,1	48	43,0	50	42,5
2010	2	46,1	48	45,9	50	45,9
2011	2	40,2	48	46,3	50	46,0
2012	3	34,2	47	46,2	50	45,5
2013	3	65,2	47	48,9	50	49,9
2014	2	66,0	48	53,2	50	53,7
2015	2	59,6	48	54,0	50	54,3
REGERING/RIKSDAG						
1950	0		22	4,9	22	4,9
1970	0		23	5,3	23	5,3
1980	2	2,2	21	2,8	23	2,7
1985	3	1,9	20	2,5	23	2,4
1990	5	2,4	18	2,9	23	2,8
1995	7	3,2	17	3,4	24	3,3
1998	8	3,4	15	3,6	23	3,5
1999	6	3,3	16	4,2	22	4,0
2000	4	3,5	18	3,8	22	3,7
2001	4	3,7	18	3,6	22	3,6
2002	6	3,6	16	3,7	22	3,7
2003	6	3,6	16	3,7	22	3,7
2004	7	3,1	15	3,9	22	3,6
2005	8	3,3	14	3,7	22	3,6
2006	8	3,6	14	3,5	22	3,5
2007	8	4,2	14	8,4	22	6,9
2008	7	4,1	15	5,2	22	4,8
2009	6	4,0	16	5,0	22	4,7
2010	4	5,0	18	5,3	22	5,3
2011	5	4,5	17	5,3	22	5,1
2012	6	4,0	16	4,6	22	4,5
2013	7	4,0	15	4,8	22	4,5
2014	7	4,0	15	4,7	22	4,5
2015	11	4,9	11	3,9	22	4,4

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Industri- arbetar- löner*	Antal	Industri- arbetar- löner*	Antal	Industri- arbetar- löner*
ARBETSMARKNADENS PARTER						
1950	0		28	7,0	28	7,0
1970	0		29	5,4	29	5,4
1980	0		29	4,5	29	4,5
1985	1	2,5	28	4,9	29	4,8
1990	1	2,8	28	5,0	29	5,0
1995	5	3,4	24	6,3	29	5,8
1998	6	4,1	22	13,1	28	11,2
1999	6	4,2	22	9,6	28	8,4
2000	7	3,6	21	9,3	28	7,9
2001	8	3,5	20	9,1	28	7,5
2002	8	3,9	19	8,6	27	7,2
2003	7	3,7	20	6,0	27	5,4
2004	8	5,5	19	6,0	27	5,9
2005	10	4,7	16	10,2	26	8,1
2006	8	3,6	18	19,8	26	14,8
2007	8	3,6	18	11,0	26	8,7
2008	9	4,4	16	8,5	25	6,2
2009	10	4,4	15	8,4	25	6,6
2010	9	4,5	16	12,7	25	8,8
2011	9	4,2	16	11,1	25	7,7
2012	7	4,0	18	9,5	25	8,0
2013	7	4,6	18	6,8	25	6,2
2014	9	6,6	16	7,0	25	6,8
2015	11	5,6	14	6,4	25	6,1
STATLIG VERKSAMHET						
1950	0		9	8,8	9	8,8
1970	0		10	7,2	10	7,2
1980	0		10	5,4	10	5,4
1985	0		10	5,8	10	5,8
1990	0		10	8,3	10	8,3
1995	1	3,7	9	15,0	10	13,9
1998	2	4,3	8	11,1	10	9,8
1999	2	6,3	8	12,1	10	10,9
2000	1	4,7	9	12,0	10	11,3
2001	2	15,1	8	10,7	10	11,6
2002	2	13,9	8	10,2	10	10,9
2003	1	3,2	9	13,2	10	12,2
2004	0		10	14,1	10	14,1
2005	0		10	16,7	10	16,7
2006	1	4,8	9	17,1	10	15,8
2007	1	4,6	9	17,9	10	16,6
2008	1	4,6	9	25,1	10	23,0
2009	2	10,7	8	26,4	10	23,3
2010	2	8,0	8	24,9	10	21,5
2011	2	12,0	8	21,0	10	19,2
2012	2	12,2	8	21,5	10	19,6
2013	2	12,2	8	20,4	10	18,7
2014	3	10,8	7	22,9	10	19,3
2015	4	10,5	6	23,7	10	18,4

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Industriarbetarlöner*	Antal	Industriarbetarlöner*	Antal	Industriarbetarlöner*
KOMMUNER						
1950	0		20	4,7	20	4,7
1970	0		20	3,6	20	3,6
1980	0		20	2,8	20	2,8
1985	1	2,3	19	2,5	20	2,5
1990	1	3,2	19	2,8	20	2,8
1995	1	2,0	19	3,3	20	3,2
1998	3	3,2	17	3,3	20	3,3
1999	3	3,4	17	3,7	20	3,6
2000	4	3,0	16	3,8	20	3,7
2001	5	2,9	15	3,6	20	3,4
2002	7	2,8	13	3,6	20	3,3
2003	7	3,3	13	3,5	20	3,4
2004	8	3,5	12	3,5	20	3,5
2005	8	3,2	12	3,5	20	3,4
2006	8	3,4	12	3,4	20	3,4
2007	7	3,7	13	3,2	20	3,4
2008	8	3,6	12	3,3	20	3,4
2009	9	3,5	11	3,5	20	3,5
2010	7	3,8	13	3,7	20	3,7
2011	7	3,5	13	3,6	20	3,6
2012	6	3,3	14	3,5	20	3,4
2013	7	3,2	13	3,4	20	3,4
2014	6	5,2	14	3,5	20	4,0
2015	9	3,1	11	3,8	20	3,5

KOMMUNALA/LANDSTINGSKOMMUNALA VERKSAMHETER						
	Antal	Industriarbetarlöner*	Antal	Industriarbetarlöner*	Antal	Industriarbetarlöner*
1950	0		12	4,8	12	4,8
1970	0		12	4,8	12	4,8
1980	0		12	3,5	12	3,5
1985	0		12	3,4	12	3,4
1990	0		12	3,6	12	3,6
1995	1	2,5	11	4,4	12	4,3
1998	2	2,1	10	4,7	12	4,4
1999	2	3,5	10	4,2	12	4,1
2000	1	4,8	11	4,3	12	4,3
2001	1	4,6	11	6,9	12	6,7
2002	1	4,4	11	3,9	12	4,0
2003	1	4,8	11	4,0	12	4,1
2004	1	5,3	11	3,9	12	4,0
2005	3	5,2	9	4,2	12	4,4
2006	2	5,1	10	4,2	12	4,3
2007	2	5,0	10	4,3	12	4,4
2008	3	4,1	9	4,5	12	4,4
2009	3	4,2	9	4,1	12	4,1
2010	3	4,2	9	4,3	12	4,3
2011	4	4,1	8	5,1	12	4,8
2012	4	4,1	8	4,3	12	4,3
2013	5	4,4	7	4,2	12	4,3
2014	5	4,6	7	4,4	12	4,5
2015	5	3,7	7	4,3	12	4,0

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Industri- arbetar- löner*	Antal	Industri- arbetar- löner*	Antal	Industri- arbetar- löner*
ÖVERHETSSAMHÄLLET						
1950	0		10	6,0	10	6,0
1970	0		10	4,5	10	4,5
1980	0		11	4,4	11	4,4
1985	1	3,4	10	4,5	11	4,4
1990	1	4,1	10	4,9	11	4,8
1995	1	9,2	10	5,8	11	6,1
1998	1	2,4	10	6,0	11	5,6
1999	1	3,0	10	6,6	11	6,3
2000	1	2,9	10	7,3	11	6,9
2001	1	3,2	10	15,1	11	14,0
2002	1	2,6	10	4,9	11	5,0
2003	1	2,8	10	5,1	11	4,9
2004	1	3,1	10	3,9	11	3,8
2005	1	3,0	10	3,9	11	3,9
2006	1	2,8	10	3,9	11	6,1
2007	1	2,7	10	7,9	11	7,7
2008	1	3,6	10	7,1	11	6,8
2009	1	3,0	10	6,2	11	5,9
2010	2	3,7	9	9,9	11	8,8
2011	3	3,8	8	12,7	11	10,3
2012	3	4,0	8	9,2	11	7,8
2013	3	3,8	8	5,9	11	5,4
2014	3	4,2	8	5,7	11	5,3
2015	4	3,9	7	12,9	11	9,6
UNIVERSITET/FORSKARVÄRLDEN						
1950	0		9	5,7	9	5,7
1970	0		10	4,8	10	4,8
1980	1	2,2	9	3,7	10	3,6
1985	0		10	3,1	10	3,1
1990	1	2,0	9	4,9	10	4,6
1995	1	3,4	9	6,3	10	6,0
1998	1	2,0	9	6,0	10	5,6
1999	1	2,3	9	5,8	10	5,4
2000	1	2,1	9	5,3	10	5,0
2001	1	4,3	9	4,6	10	4,6
2002	1	2,4	9	4,5	10	4,3
2003	0		10	4,3	10	4,3
2004	1	4,0	9	3,5	10	3,5
2005	1	5,9	9	3,4	10	3,6
2006	1	4,6	9	3,6	10	3,7
2007	2	4,7	8	3,8	10	4,0
2008	2	4,4	8	3,5	10	3,7
2009	2	5,4	8	3,4	10	3,8
2010	2	5,7	8	3,6	10	4,0
2011	2	6,0	8	3,7	10	4,1
2012	6	3,7	4	3,8	10	3,7
2013	5	3,7	5	4,7	10	4,2
2014	5	4,0	5	4,8	10	4,4
2015	5	3,8	5	4,0	10	3,9

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Industriarbetarlöner*	Antal	Industriarbetarlöner*	Antal	Industriarbetarlöner*
MEDIA						
1950	1	4,9	10	6,3	11	6,1
1970	1	3,2	15	4,0	16	4,0
1980	3	2,4	12	2,9	15	2,8
1985	1	3,7	13	2,4	14	2,5
1990	3	2,3	13	4,3	16	3,9
1995	5	3,8	11	5,5	16	5,0
1998	2	4,3	14	5,3	16	5,2
1999	3	5,6	11	5,6	14	5,6
2000	4	5,3	12	6,0	16	5,6
2001	5	5,1	10	6,9	15	5,9
2002	5	6,6	11	5,9	16	6,1
2003	7	7,1	9	5,3	16	6,1
2004	5	7,6	11	5,4	16	6,1
2005	6	6,1	10	6,4	16	6,3
2006	6	7,2	10	6,5	16	6,8
2007	6	5,9	10	7,2	16	6,7
2008	7	6,1	9	6,9	16	6,5
2009	6	7,9	10	9,9	16	9,2
2010	6	7,0	10	7,5	16	7,3
2011	6	7,9	10	8,3	16	8,2
2012	7	6,2	9	7,6	16	7,0
2013	7	7,2	9	7,9	16	7,6
2014	6	5,6	10	7,4	16	6,7
2015	4	6,0	12	8,2	16	7,7
EKONOMER						
1950	0		6	4,0	6	4,0
1970	0		8	4,0	8	4,0
1980	0		10	2,9	10	2,9
1985	0		10	3,2	10	3,2
1990	0		10	4,0	10	4,0
1995	0		10	5,5	10	5,5
1998	1	6,8	9	6,0	10	6,0
1999	1	9,7	8	6,5	9	6,9
2000	1	19,4	9	6,4	10	7,7
2001	1	10,1	9	5,4	10	5,9
2002	1	10,8	9	6,7	10	7,1
2003	2	12,3	8	6,1	10	7,3
2004	2	32,5	8	6,1	10	11,4
2005	2	3,8	8	10,4	10	9,1
2006	2	4,5	8	11,9	10	10,4
2007	2	5,4	8	13,0	10	11,5
2008	1	5,7	9	5,8	10	5,8
2009	2	3,5	8	7,0	10	6,3
2010	2	4,1	8	7,4	10	6,8
2011	1	6,6	9	7,8	10	7,7
2012	1	7,9	9	9,8	10	9,6
2013	2	6,4	8	9,8	10	9,1
2014	2	7,0	8	8,2	10	8,0
2015	2	7,6	8	10,2	10	9,7

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Industriarbetarlöner*	Antal	Industriarbetarlöner*	Antal	Industriarbetarlöner*
FOLKRÖRELSEORGANISATIONER						
1950	0		11	5,1	11	5,1
1970	0		10	5,3	10	5,3
1980	0		11	3,1	11	3,1
1985	0		11	3,6	11	3,6
1990	0		11	4,1	11	4,1
1995	2	3,8	9	5,2	11	5,0
1998	1	2,5	10	5,4	11	5,1
1999	2	3,4	9	5,3	11	5,0
2000	2	3,3	9	5,4	11	5,0
2001	3	3,5	8	6,3	11	5,5
2002	3	3,4	8	5,6	11	5,0
2003	3	3,6	8	5,8	11	5,2
2004	3	4,0	8	6,1	11	5,6
2005	3	3,4	8	6,3	11	5,6
2006	3	3,5	8	5,2	11	4,7
2007	3	3,9	8	5,7	11	5,2
2008	2	3,8	9	5,8	11	5,4
2009	2	3,7	9	5,3	11	5,1
2010	2	3,9	9	6,6	11	6,1
2011	3	3,8	8	5,2	11	4,8
2012	3	3,4	8	10,2	11	8,4
2013	4	3,2	7	7,0	11	5,6
2014	4	3,2	7	4,6	11	4,1
2015	3	3,1	8	5,3	11	4,7
ALLA						
1950	1	4,9	187	11,2	188	11,1
1970	1	3,2	197	7,2	198	7,2
1980	6	2,3	194	5,0	200	4,9
1985	7	2,5	193	6,0	200	5,9
1990	12	2,6	190	7,5	202	7,2
1995	24	3,6	178	11,4	202	10,4
1998	27	3,6	174	13,9	201	12,5
1999	27	4,2	170	14,0	197	12,5
2000	26	4,4	174	17,8	200	16,0
2001	32	5,5	167	14,6	199	13,1
2002	36	5,3	163	13,1	199	11,7
2003	39	5,1	160	13,3	199	11,7
2004	36	6,1	163	13,6	199	12,2
2005	42	4,3	156	17,7	198	14,9
2006	40	5,8	158	19,3	198	16,5
2007	42	7,1	156	21,2	198	18,2
2008	43	6,9	154	20,3	197	17,0
2009	45	5,9	152	18,7	197	15,8
2010	41	6,9	156	19,7	197	17,0
2011	45	6,5	152	20,0	197	17,0
2012	48	6,5	149	20,1	197	16,8
2013	52	8,3	145	20,7	197	17,4
2014	52	7,7	145	22,6	197	18,3
2015	60	6,8	137	23,9	197	18,7

Tabell 13

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

* Inkluderar ett tak på motsvarande 200 industriarbetarlöner för att extremt höga kapitalinkomster för ett fåtal inte ska snedvräta resultaten. För 2015 års undersökning gällde detta tre personer, alla hade positioner inom näringslivsgruppen.

Makteliten samtliga positioner, inkomst av tjänst och sammanräknad inkomst 2015 i kronor

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
NÄRINGSLIVET, vd		
Skanska Sverige	28 063 217	30 863 656
NCC	9 949 833	10 055 436
Peab**	7 812 000	7 812 000
JM	9 828 036	12 117 421
Svevia	4 217 161	4 069 776
SCA	8 760 469	9 412 429
Holmen	7 198 063	7 213 528
Södra Skogsägarna	12 544 573	12 381 258
Billerud	19 023 872	18 949 860
Stora Enso	12 963 977	13 008 467
H & M***	12 967 863	143 781 223
KF	2 533 789	4 528 186
ICA AB	18 096 617	18 188 361
Axfood	9 291 187	10 440 197
IKEA AB*	2 089 265	1 928 151
SSAB	10 388 911	10 303 350
Boliden	7 375 674	7 743 967
LKAB	5 221 298	5 174 170
Stena Metall	12 983 849	12 771 152
Ovako	8 184 286	10 769 708
Nordea	23 863 522	25 531 603
SEB	25 000 116	29 450 369
Swedbank	13 194 329	13 678 598
Handelsbanken	7 143 473	7 150 035
If Skadeförsäkring	23 412 797	25 319 464
Lundbergsföretagen***	6 588 000	422 329 697
Ratos	11 637 852	12 444 777
Kinnevik Investment**	18 956 000	18 956 000
Industrivärden	17 164 141	17 785 497
Investor	22 361 042	22 857 155
ABB Sverige	6 995 577	7 876 693
Volvo Group*	20 482 001	20 610 007
SKF	9 055 434	9 094 309
Sandvik*	13 488 466	13 882 112
Assa Abloy	8 325 262	18 519 980
Scania*	23 016 769	23 182 527
Atlas Copco	16 766 543	17 192 940
Alfa Laval	13 652 218	14 276 926
Hexagon**	37 114 290	37 114 290
Electrolux	10 789 444	11 561 538
Autoliv Inc	23 163 463	25 958 241
Ericsson	34 398 937	35 609 531
Astrazeneca Sverige	6 258 365	6 243 892
Melker Schörling	5 813 148	14 618 668
Meda AB	32 900 000	32 900 000
Swedish Match	11 303 036	11 679 640
Millicom International Cellular**	17 465 316	17 465 316
Lundin petroleum*, **, ***	100 828 280	100 828 280
Getinge**	21 166 000	21 166 000
Tele2	21 927 927	23 276 675
MEDEL med inkomsttak***		19 083 569
MEDEL utan inkomsttak	16 274 514	28 201 461
MEDIAN	12 965 920	14 079 519

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
REGERING/RIKSDAG		
Statsminister	2 144 486	2 139 701
Utrikesminister	1 681 065	1 681 065
Finansminister	1 506 000	1 504 555
Socialminister	1 506 204	1 465 604
Försvarsmister	1 711 872	1 666 180
Arbetsmarknadsminister	1 506 206	5 827 933
Justitieminister	1 708 762	1 653 710
Kabinettsekreterare UD	1 145 512	1 138 573
Statssekreterare Finansdepartementet	1 152 027	1 185 674
Statssekreterare Försvarsdepartementet	1 154 765	1 140 981
Talman	1 897 282	1 835 380
Ordf Finansutskottet	998 124	1 000 280
Ordf Konstitutionsutskottet	918 951	879 226
Ordf Miljö och jordbruksutskottet	870 682	842 000
Partiledare Centerpartiet	1 272 018	1 197 600
Partiledare Folkpartiet/Liberalerna	1 433 181	1 410 654
Partiledare Vänsterpartiet	749 121	739 049
Partiledare Moderaterna	1 735 654	1 718 396
Partisekreterare Socialdemokraterna	1 433 560	1 471 182
Vice ordf Finansutskottet	1 335 497	1 278 861
Vice ordf Konstitutionsutskottet	1 380 974	1 362 168
Vice ordf Miljö- och jordbruksutskottet	878 614	860 238
MEDEL	1 369 116	1 545 410
MEDIAN	1 407 078	1 386 411
ARBETSMARKNADENS PARTER		
Svenskt Näringsliv, ordförande	4 801 664	4 672 906
Svenskt Näringsliv, vd	7 712 545	7 696 096
Svenskt Näringsliv, förhandlingschef	3 029 623	3 292 125
Svenskt Näringsliv, ekonomichef	2 602 196	2 414 474
Teknikföretagen, vd	6 853 517	7 463 203
Teknikföretagen, ekonomichef	847 111	808 963
Svensk Handel, vd	2 246 000	2 165 573
Sveriges Byggindustrier, vd	2 274 364	2 240 622
Sveriges Kommuner o Landsting, vd	2 453 151	2 487 622
Sveriges Kommuner o Landsting, ekonomichef	988 544	979 043
LO, ordförande	1 196 928	1 120 391
LO, avtalssekreterare	992 593	991 576
LO, ekonomichef	1 469 671	1 454 955
IF Metall, ordförande	1 029 807	1 630 175
IF Metall, ekonomichef	1 225 254	1 201 382
Byggnadsarbetareförbundet, ordförande	971 126	957 780
Handelsanställdas förbund, ordförande	1 155 175	1 139 258
Kommunalarbetareförbundet, ordförande	1 207 705	1 222 629
TCO, ordförande	1 649 752	1 618 745
Unionen, ordförande	1 411 231	1 340 246
Unionen, ekonomichef	761 098	745 195
Statstjänstemannaförbundet, ordförande	1 050 117	1 026 996
Saco, ordförande	1 833 149	1 762 200
Sveriges Ingenjörer, ordförande	1 396 071	1 488 185
Sveriges Ingenjörer, ekonomichef	1 319 675	1 301 260
MEDEL	2 099 123	2 128 864
MEDIAN	1 396 071	1 454 955

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
STATLIG VERKSAMHET		
Riksbanken, Riksbankschef	2 410 256	2 488 189
PostNord AB, vd	9 201 713	9 254 946
Telia Company, vd	14 704 440	15 051 644
SJ, vd	4 619 822	4 528 956
Trafikverket, GD*	2 152 765	2 110 788
Systembolaget, vd	5 375 847	6 053 607
Vattenfall, vd	14 927 512	16 834 564
Riksrevisionen, riksrevisor	1 669 583	1 607 280
Apoteket AB, vd	5 028 680	4 991 134
Skatteverket, GD	1 688 154	1 952 226
MEDEL	6 177 877	6 487 333
MEDIAN	4 824 251	4 991 134
KOMMUNER		
KS ordförande, Stockholm	1 575 694	1 559 355
Stadsdirektör Stockholm	2 030 098	2 015 860
KS ordförande, Göteborg	1 153 141	1 093 766
Stadsdirektör Göteborg	1 614 908	1 613 074
KS, ordförande Malmö	1 026 265	1 011 744
Stadsdirektör Malmö	1 437 136	1 367 464
KS ordförande, Uppsala	1 138 603	1 116 377
Stadsdirektör Uppsala	1 587 951	1 596 862
KS ordförande, Linköping	844 308	788 567
Kommundirektör Linköping	1 225 938	1 204 007
KS ordförande, Västerås	818 827	778 495
Stadsdirektör Västerås	1 675 741	1 638 237
KS ordförande, Örebro	797 686	768 686
Kommundirektör Örebro	1 489 956	1 425 935
KS ordförande, Norrköping	974 491	928 147
Kommundirektör Norrköping	1 511 986	1 464 889
KS ordförande, Helsingborg	960 833	1 016 534
Stadsdirektör, Helsingborg	1 246 030	1 275 748
KS ordförande, Jönköping	752 843	744 162
Stadsdirektör, Jönköping	1 060 937	1 106 516
MEDEL	1 246 169	1 225 721
MEDIAN	1 189 540	1 160 192
KOMMUNALA/LANDSTINGSKOMMUNALA BOLAG, Högsta tjänsteman		
Stockholm, bostäder	1 894 789	1 856 804
Stockholm, social omsorg	1 277 417	1 410 072
Stockholm, trafik*	2 104 411	2 191 518
Stockholm, sjukvård	1 523 332	1 527 644
Göteborg, bostäder	1 205 179	1 186 303
Göteborg, social omsorg	1 140 644	1 164 316
Göteborg, trafik	1 199 250	1 204 624
Göteborg, sjukvård	1 433 992	1 402 787
Malmö, bostäder	1 482 186	1 474 530
Malmö, social omsorg	974 116	961 639
Malmö, trafik	1 170 665	1 214 456
Malmö, sjukvård	1 408 019	1 387 211
MEDEL	1 401 167	1 415 159
MEDIAN	1 342 718	1 394 999

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
ÖVERHETSSAMHÄLLET		
Kungen	0	23 130 419
Riksmarskalken	1 453 897	1 439 586
Ambassadör London	1 191 735	1 357 373
Ambassadör Washington	1 215 382	1 349 627
Ordförande HD	1 812 900	1 835 060
Svea Hovrätt, President	1 670 297	1 636 398
Riksåklagaren	1 358 091	1 495 539
Ärkebiskopen	1 261 796	1 268 692
Biskop Lund	1 081 928	1 051 364
ÖB	1 822 259	1 762 715
Arméchefen	995 377	984 614
MEDEL	1 260 333	3 391 944
MEDIAN	1 261 796	1 439 586
UNIVERSITET/FORSKNING		
Chalmers, rektor*	2 289 900	2 462 274
Handelshögskolan, rektor	2 314 400	2 277 249
Karolinska institutet, rektor	1 726 796	1 687 886
Rektor Konstfack, rektor	983 382	993 522
Socialhögskolan, prefekt	703 829	662 883
Uppsala universitet, rektor	1 570 320	1 630 448
Nationalekon. inst Uppsala, prefekt	1 144 545	1 132 310
Nationalekon. inst. Sthlm, prefekt	976 871	941 582
Företagsekon. inst. Lund, prefekt	789 000	952 653
Juridiska fakulteten, Lund, prefekt	966 602	956 168
MEDEL	1 346 565	1 369 698
MEDIAN	1 063 964	1 062 916
EKONOMER		
Stockholmsbörsen/Nasdaq OMX, vd	12 231 861	12 330 448
Finansinspektionen, GD*	1 540 749	1 457 832
Nordea, chefsekonom	2 104 570	2 042 138
Handelsbanken, chefsekonom	5 736 382	5 722 656
SEB, chefsekonom	3 176 791	4 082 137
LO, chefsekonom	1 153 611	1 091 416
TCO, chefsekonom	970 973	977 046
Saco, chefsekonom	1 234 211	1 203 654
Svenskt Näringsliv, chefsekonom	1 908 451	3 287 253
Teknikföretagen, chefsekonom	1 617 318	1 933 410
MEDEL	3 167 492	3 412 799
MEDIAN	1 762 885	1 987 774
MEDIA		
DN, chefredaktör	3 695 540	3 745 496
Aftonbladet, chefredaktör	5 563 633	6 956 331
Veckans Affärer, chefredaktör*	845 205	768 575
DI, chefredaktör	2 988 431	2 943 023
Sveriges Radio, vd	2 566 066	2 550 817
SVT, vd	2 594 771	2 602 806
Aktuellt, redaktionschef	1 533 456	1 536 482
Ekot, redaktionschef	902 882	885 028

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
TV4, vd	9 407 507	9 478 066
Svenska Dagbladet, chefredaktör	2 300 815	2 236 108
DN, redaktör ledarsidan	1 031 670	988 293
DN, debattredaktör	947 833	933 002
GP, chefredaktör	1 808 055	1 791 689
Expressen, chefredaktör	3 077 293	3 117 625
TV4 Nyheter, chefredaktör	1 165 404	1 158 442
Aftonbladet, politisk chefredaktör	1 464 320	1 430 727
MEDEL	2 618 305	2 695 157
MEDIAN	2 054 435	2 013 899
FOLKRÖRELSEORGANISATIONER, vd, ordförande, generalsekreterare eller motsvarande		
LRF, vd	2 793 380	2 728 746
HSB, ordförande	1 758 686	1 754 549
HRF, förbundsordförande	1 140 625	1 116 080
Folkets Hus och Parker, vd	1 213 360	1 189 546
Fotbollsförbundet, generalsekreterare	2 069 414	2 059 632
Riksidrottsförbundet, generalsekreterare	1 060 199	1 055 384
Friidrottsförbundet, generalsekreterare	865 218	753 056
Röda Korset, generalsekreterare	1 146 336	1 095 307
IOGT/NTO, generalsekreterare	962 148	934 514
ABF, förbundssekreterare	995 757	966 986
KF, vd	2 533 789	4 528 186
MEDEL	1 503 537	1 652 908
MEDIAN	1 146 336	1 116 080
MEDLEMSFÖRBUND I LO, ordförande (extra utöver de 197 positionerna i makteliten)		
Elektrikerna	936 255	920 313
Fastighets	853 040	855 238
GS	806 572	801 956
Hotell o Restaurang	1 081 885	1 014 899
Livs	815 989	763 341
Musikerna	848 903	827 371
Målarna	913 133	904 317
Pappers	839 717	786 312
Seko	1 228 179	1 625 931
Transport	784 490	825 487
MEDEL	910 816	932 517
MEDIAN	850 972	841 305
FÖRETAG DÄR LO HAR STORT INFLYTANDE, vd (Extra utöver de 197 positionerna i makteliten)		
Folksam	5 949 949	6 165 640
AMF	5 802 585	5 675 992
AFA försäkring	3 867 153	3 802 244
Fora	3 106 550	3 163 924
MEDEL	4 681 559	4 701 950
MEDIAN	4 834 869	4 739 118

Tabell 14

Källa: Skatteverket

- * Inkomst och position för år 2014 på grund av byte av person på positionen under 2015 eller annan orsak.
- ** Inkomst från årsredovisningen, inga uppgifter om övriga inkomster.
- *** I de fall då mycket höga kapitalinkomster gjort att de sammanräknade inkomsterna överstiger motsvarande 200 industriarbetarlöner har ett tak satts i beräkningarna på 70 348 200 kronor (motsvarande 200 industriarbetarlöner).

Tidigare rapporter i LOs serie om den svenska makteliten

1	Eliternas återkomst (1999)	ISBN 91-566-1615-5
2	Eliterna mot nya höjder (2000)	ISBN 91-566-1707-0
3	Eliterna flyger högre (2001)	ISBN 91-566-1768-2
4	Näringslivet ökar takten (2002)	ISBN 91-566-1887-5
5	Folkhemseliten drar ifrån (2003)	ISBN 91-566-1468-3
6	Makteliten förbereder pensionen (2004)	ISBN 91-566-2084-5
7	Näringslivets maktelit befäster positionen (2005)	ISBN 91-566-2194-9
8	Makteliten litar på sig själv (2006)	ISBN 91-566-2281-3
9	Makteliten gör som de brukar (2007)	ISBN 91-566-2384-3
10	Makteliten – mycket vill ha mer (2009)	ISBN 978-91-566-2536-7
11	Makteliten – alltid mer, aldrig nog (2011)	ISBN 978-91-566-2689-0
12	Makteliten – kommer igen (2012)	ISBN 978-91-566-2744-6
13	Makteliten – klyftorna består (2013)	ISBN 978-91-566-2867-2
14	Makteliten – i en klass för sig (2014)	ISBN 978-91-566-2951-8
15	Makteliten – svävar ovanför (2015)	ISBN 978-91-566-3062-0
16	Makteliten – klyftorna större än någonsin (2016)	ISBN 978-91-566-3138-2

DEN KRETS LÖNTAGARE som har de högsta befattningarna inom näringsliv, politik, ekonomi och andra viktiga samhällsområden finns inte med i den offentliga lönestatistiken. Det finns inte någon samlad och systematiserad kunskap om hur den svenska maktelitens inkomster har utvecklats över tiden. Den här rapportserien är ett försök att avhjälpa den bristen.

Det här är den sjuttonde rapporten i LOs serie om maktelitens inkomstutveckling. I år följs tidsserien från 1950 upp med 2015 års inkomster.

I årets rapport belyses dessutom förhållandet mellan vd-lönen och genomsnittslönen på de största svenska företagen, efter en modell på rapporteringskrav som håller på att utvecklas i flera andra länder.